

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Informační chování středoškolských učitelů

Information behaviour of secondary school teachers

Veronika Víchová

Vedoucí práce. Mgr. Adéla Jarolímková, PhD.

Studijní obor: Informační studia a knihovnictví

2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Informační potřeby středoškolských učitelů vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

.....

Podpis

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí práce Mgr. Adéle Jarolímkové PhD. za vedení práce, trpělivost, konstruktivní kritiku a rady, které mi pomohly k napsání této práce.

Dále bych ráda poděkovala respondentům, kteří mi vyplněním dotazníku a poskytnutím rozhovoru umožnili nasbírat data pro zpracování praktické části této práce.

Abstrakt:

Práce se zaměřuje na informační chování učitelů pracujících na středních školách v okolí Hradce Králové. Výzkum probíhal formou dotazníků a doplňkových rozhovorů, je zaměřen na informační potřeby, zdroje, vyhledávání informací a posuzování jejich relevance učiteli. Výzkum probíhal pomocí dotazníkového šetření a rozhovorů. Šetření je doplněno porovnáním se zahraničními výzkumy podobného zaměření. Výzkum ukázal, že středoškolští učitelé si jsou vědomi svých informačních potřeb a umí je uspokojit, často ale naráží na problém nedostatku času.

Klíčová slova:

Učitel, střední škola, informační potřeby, informační chování, průzkum, dotazníkový průzkum, pedagogika, rozhovor

Abstract:

This thesis focuses on information behaviour of secondary school teachers in Hradec Králové area. The research is orientated at information needs, sources, searching and evaluation of information relevance by teachers. Survey includes questionnaires and interviews. Results are compared with other research in the similar field of study. The research showed that secondary school teachers know their information needs, are able to satisfy their information needs. But they have often problems with lack of time.

Key words:

Teacher, secondary school, information needs, information behaviour, survey, questionnaire, education, interview

Obsah

1	Úvod	8
2	Informační chování a pojmy s ním související	9
2.1	Informační gramotnost	9
2.2	Informační potřeby a informační chování	9
2.3	Klasifikace informačních potřeb	10
2.4	Informační a komunikační bariéra.....	10
2.4.1	Informační přesycení	10
	Možné reakce na informační přesycení:.....	11
2.5	Hodnocení relevance informací	11
2.6	Rešeršní strategie	12
	Postup vyhledávání informací:.....	12
2.6.1	Základní rešeršní strategie.....	12
3	Učitelé	13
3.1	Vzdělávání	13
3.2	Vzdělávací systém v ČR.....	13
3.3	Střední školy	13
3.3.1	Gymnázium	14
3.3.2	Střední odborné vzdělávání	15
3.3.3	Konzervatoř	16
3.3.4	Vyšší odborné vzdělání	16
3.3.5	Jazykové vzdělávání	16
3.4	Učitel.....	17
3.5	Základní předpoklady k vykonávání pedagogické profese.....	18
3.5.1	Vzdělání středoškolského učitele	18

3.6	Kompetence učitele.....	19
3.7	Znalosti učitele	20
4	Praktická část.....	22
4.1	Použité metody výzkumu	22
4.1.1	Dotazník	22
4.1.2	Rozhovory.....	24
5	Výsledky	25
5.1	Respondenti.....	25
5.2	Rozhovory.....	28
5.2.1	Respondentka A	28
5.2.2	Respondentka B.....	29
5.3	Vyhodnocení dotazníku a rozhovorů.....	30
5.3.1	Motivace k vyhledávání nových informací	30
5.3.2	Postup vyhledávání nových informací	32
5.3.3	Zdroje informací.....	33
5.3.4	Posouzení kvality informací	39
5.3.5	Problémy při vyhledávání informací	40
5.3.6	Shrnutí	42
5.4	Rozdíly mezi respondenty různých věkových kategorií	42
5.4.1	Motivace k vyhledávání informací	43
5.4.2	Postup vyhledávání informací	45
5.4.3	Zdroje.....	47
5.4.4	Posouzení kvality informací	51
5.4.5	Problémy během vyhledávání informací	53
5.4.6	Shrnutí rozdílů v informačním chování učitelů různých věkových kategorií	55

6	Komparace výzkumu se zahraničními výzkumy s podobným zaměřením	57
7	Závěr	62
8	Použitá literatura	64
9	Seznam grafů, tabulek a obrázků.....	68
9.1	Obrázky	68
9.2	Grafy.....	68
9.3	Tabulky	68
10	Přílohy	69
10.1	Dotazník	69
10.2	Rozhovory.....	72
10.2.1	Respondentka A	72
10.2.2	Respondentka B.....	74

1 Úvod

Téma „Informační chování středoškolských učitelů“ jsem si vybrala z několika důvodů. Prvním důvodem je, že jsem během své praxe potkala mnoho lidí, kteří si své informační potřeby příliš neuvědomují, neumí je vyjádřit, nebo si s nimi poradit a naplnit je. Proto mě zajímalo, jak si jsou schopni učitelé, kteří se předáváním informací dalším osobám živí, se svými informačními potřebami poradit. Druhým důvodem je to, že většina výzkumů, které se týkají vzdělávání se zaměřují na žáky, často žáky se speciálními potřebami, nebo kvalitu výuky. Posledním důvodem je, že středoškolským učitelům se ve výzkumech a studiích nedává mnoho prostoru. V případě, že se výzkum zaměřuje na učitele, tak jsou většinou preferováni vysokoškolští učitelé, pedagogové z gymnázií, nebo speciální pedagogové. Proto jsem se rozhodla zahrnout do výzkumu právě středoškolské pedagogy, kteří tolik prostoru nedostávají.

V teoretické části se věnuji nastínění problematiky informačních potřeb a s nimi souvisejících témat. Následně se v další kapitole zaměřuji na problematiku středoškolského vzdělávání, učitelství, a charakteristiku vzdělávacího systému, které budou rozčleněny do jednotlivých kapitol a podkapitol.

V praktické části bych ráda shrnula výsledky svého výzkumu, který se skládal z kvantitativního i kvalitativního šetření – dotazníkového šetření a rozhovorů s vyučujícími. V dotaznících a rozhovorech jsem chtěla nastínit jaké jsou informační potřeby středoškolských učitelů, jak je uspokojují, jaké zdroje využívají, zda jsou schopni využívat i cizojazyčné zdroje, jak je hodnotí, nebo s jakými problémy se potýkají.

Na závěr jsem výsledky svého výzkumu porovнала se zahraničními výzkumy podobného, avšak stále velmi odlišného, zaměření.

Práce obsahuje 81 344 znaků, od úvodu po závěr.

2 Informační chování a pojmy s ním související

V první kapitole své práce se zaměřuji na definici základních pojmů souvisejících s informačními potřebami, jejich uspokojováním, nebo problémy, které se v tomto procesu mohou vyskytnout.

2.1 Informační gramotnost

Informační gramotnost je stav, kdy je jedinec schopný rozeznat, kdy potřebuje informace, je schopný si je vyhledat, orientovat se v nich, zhodnotit je, a efektivně využít. (Bawden, Robinson, 2017) Ale i tvořit, interpretovat, a publikovat, nebo je eticky využívat. (Černý, Chytková, Mazáčová, Šimková 2015) Úroveň informační gramotnosti tedy určuje, zda je jedinec schopný rozeznat svou informační potřebu, a jeho informační chování.

2.2 Informační potřeby a informační chování

Informační chování je popisováno jako široký pojem, kterému je třeba porozumět v širším kontextu, jehož jednotná definice neexistuje. Toto pojetí je úzce propojeno s dalšími pojmy jako jsou informační potřeby a využití informace. Informační chování je tedy řada způsobů, jakými lidé interagují s informacemi, konkrétně jak je hledají a používají. Jeho projevem může být informační potřeba nebo informační požadavek. (Bawden, Robinson, 2017; Bates, 2010)

„Informační chování (...) zahrnuje vyhledávání informací stejně jako nezáměrné nebo pasivní chování (například zahlédnutí nebo náhodné setkání s informací), nebo také úmyslné chování, které neovlivňuje hledání natolik jako aktivní vyhýbání se informacím.“ (Case, 2007)

Informační potřebou lze rozumět stav vnitřní motivace (Case, 2007), který je způsoben nedostatkem informací jedince k vyřešení problému nebo dosažení určitého cíle, nutnosti získat novou, nebo ověřit či doplnit si stávající informaci. (Černý, Chytková, Mazáčová, Šimková 2015; Příbramská, 2008)

2.3 Klasifikace informačních potřeb

Příbramská klasifikuje informační potřeby do čtyř kategorií:

1. nerozpoznané (unrecognized) – jsou to potřeby, které si uživatel informací neuvědomuje až do chvíle kdy je relevantní informací vystaven a uvědomí si její potřebu
2. nevyjádřené (unexpressed) – jsou to potřeby, které si uživatel uvědomuje, ale z různých důvodů je neuspokojuje, např: řešení je pro uživatele náročné, nechce se mu, nebo nemá prostředky k naplnění potřeby
3. touhy (wants) – potřeby, které by uživatel chtěl
4. požadavky (demands) – jedná se o informaci, o které uživatel ví, že ji chce, očekává ji, a zároveň je pro uživatele dosažitelná (Příbramská, 2008)

2.4 Informační a komunikační bariéra

Jedná se o překážku, která zamezuje jedinci nalézt nebo využít informace, které potřebuje. Jedinec tedy nemůže uspokojit svoji informační potřebu. (Wikisofia, ©2013)
Může se jednat jak o subjektivní (např. jazykové, komunikační nebo vědomostní bariéry), tak i objektivní bariéry (např, technické selhání), také mohou být na straně příjemce informací nebo na straně komunikátora. (TDKIV, © 2012)

Mezi možné bariéry, se kterými se mohou potýkat středoškolští učitelé, patří např. zkreslené vnímání, životní zkušenosti, jazyková bariéra, stres, informační přesycení, nedostatek času, použití odlišného jazykového stylu, filtrování sdělení, nevhodné prostředí nebo technická porucha. (Mikuláščík, 2010; Wikisofia, © 2013)

2.4.1 Informační přesycení

Informační přesycení je jednou z častých bariér, které se mohou vyskytnout během vyhledávání informací.

Informační přesycení je o stav, kdy jedinec není schopen zpracovat rozsáhlé množství informací. Situace, kdy může informační přesycení nastat, je například vyhledávání informací na internetu. Informační přesycení může nastat jako následek aktivního

hledání informací, ale i pasivního příjmu informací, kterými je člověk zaplaven, aniž by o ně stál. Týká se to např. reklamy či spamu.

Ve chvíli, kdy je jedinec zahlcen informacemi může zareagovat různými způsoby – například si bude vybírat, kterým informacím se věnovat, více rozlišuje mezi tím, co potřebuje vědět a tím, co bychom „pouze“ rád věděl nebo o co se zajímá.
(Příbramská, 2008)

Možné reakce na informační přesycení:

1. vypuštění, vynechání (omission) – nezvládání zpracovat některé podněty a informace
2. chyba (error) – chybování během zpracování informací
3. sekvenční zpracování (queuing) – pozdržení zpracování informací, záměrem je zpracovat vstupy později
4. filtrování (filtering) – zpracovávání pouze těch informací, které mají nejvyšší prioritu
5. zrovnocňování (approximation) – snižování standardů pro rozlišování vstupů, je tím snížena přesnost vstupních a výstupních informací
6. rozdílné kanály (multiple channels) – dělení nových informací na menší (a srozumitelnější) celky s možností rozdělit si i odpovědi
7. útěk (escaping) – ignorace nových podnětů a informací (Příbramská, 2008)

2.5 Hodnocení relevance informací

Pojem relevance je složité definovat, jedná se totiž o pojem, kterému mnoho lidí intuitivně rozumí, a nemá tedy potřebu ho dále definovat. (Bawden, Robinson, 2017) Jeho význam se dá popsat jako závažnost nebo významnost. (slovník cizích slov, © 2005-2019) Relevantní dokument je dokument, který může uspokojit informační potřebu jedince. Relevanci dokumentu lze rozpoznat podle mnoha rysů, především je to fakt, že dokument obsahuje dané klíčové slovo, které jedinec vyhledává a je pro něj významné. (Houdek, 2000)

2.6 Rešeršní strategie

Informační gramotnost určuje i schopnost jedince zvolit si vhodné postupy k vyhledání jím požadovaných informací.

Jedná se o metodický postup, kdy jedinec pomocí logických, plánovaných kroků, které aplikuje v informačních zdrojích, a získá tak potřebné informace. (Papík, 2013)

Postup vyhledávání informací:

1. *„Analýza informačního požadavku*
2. *Výběr informačního zdroje (databázového centra, databáze, digitální knihovny)*
3. *Rešeršní strategie a taktika*
4. *Výstup výsledků“* (Papík, 2011)

2.6.1 Základní rešeršní strategie

Strategie stavebních kamenů

Princip této strategie spočívá v rozložení hledaného tématu na klíčová slova (tj. stavební kameny), které se následně spojí do dotazu pomocí booleovských operátorů jako jsou AND, OR, nebo NOT. Takto lze nakombinovat různá témata. (Papík, 2011)

Strategie rostoucí perly

Tato strategie je založena na postupném přidávání klíčových slov k původnímu dotazu. Tj. vyhledávání se začíná se základním, nejužším dotazem, který se postupně obohacuje o další pojmy, s cílem získat co nejvíce relevantních informací. (Papík, 2011)

3 Učitelé

V druhé polovině teoretické části mé bakalářské práce se chci zaměřit na problematiku školství, se zaměřením na střední školy, vzdělávání, učitelství, základní kompetence učitelů a vzdělání.

3.1 Vzdělávání

Kohout definuje vzdělávání jako proces humanizace a kultivace člověka. Tento proces zahrnuje socializaci, enkulturaci¹ a personalizaci. Nejde tedy pouze o hromadění vědomostí, ale jako rozvoj člověka, který má za cíl umožnit danému jedinci co nejoptimálnější zapojení do života společnosti, o pochopení příčin a následků, a také tvorbu nových hodnot. (Kohout, 2007)

3.2 Vzdělávací systém v ČR

Český vzdělávací systém skládá z několika částí. Jedná se o stupně: mateřská škola, základní škola, střední škola (dále se dělí na varianty: gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, vysoká škola/univerzita, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky. (Zákon č. 561/2004 Sb. §7)

3.3 Střední školy

„Střední školy poskytují vzdělání směřující k přípravě na studium na vysoké škole (zvláště gymnázia), případně přímo k výkonu povolání (střední odborné školy), a jsou zakončeny maturitní zkouškou. Gymnázia i střední školy jsou především čtyřleté (výjimkou jsou víceletá gymnázia (...)).“ (Kohout, 2007)

Střední vzdělávání by mělo rozvíjet vědomosti, schopnosti, dovednosti a hodnoty získané během základního vzdělávání. Cílem je poskytnout žákům širší všeobecné vzdělání nebo odborné vzdělání. (Zákon č. 561/2004 Sb. § 57)

¹ proces učení se jedince žít ve společnosti a její kultuře

„Úspěšným ukončením příslušného vzdělávacího programu středního vzdělávání se dosahuje těchto stupňů vzdělání:

- 1. střední vzdělání,*
- 2. střední vzdělání s výučním listem,*
- 3. střední vzdělání s maturitní zkouškou“ (Zákon č. 561/2004 Sb. § 58)*

„Vzdělávání ve vzdělávacích programech v oborech vzdělání vedoucích k dosažení středního vzdělání se ukončuje závěrečnou zkouškou. Dokladem o dosažení středního vzdělání je vysvědčení o závěrečné zkoušce. Vzdělávání ve vzdělávacích programech v oborech vzdělání vedoucích k dosažení středního vzdělání s výučním listem se ukončuje závěrečnou zkouškou. Dokladem o dosažení středního vzdělání s výučním listem je vysvědčení o závěrečné zkoušce a výuční list. Vzdělávání ve vzdělávacích programech v oborech vzdělání vedoucích k dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou se ukončuje maturitní zkouškou, dokladem o dosažení středního vzdělání je vysvědčení o maturitní zkoušce.“ (Zákon č. 561/2004 Sb. § 72)

3.3.1 Gymnázium

Cílem vzdělání na gymnáziu je vybavit žáky všeobecným rozhledem a kompetencemi na středoškolské úrovni, a připravit je pro studium na vysoké škole, profesní specializaci a občanský život.

Gymnázium vytváří motivující a náročné studijní podmínky, ve kterých si studenti mají rozšířit nebo osvojit určené kompetence, znalosti, dovednosti a hodnoty, které budou schopni využívat v osobním i profesním životě. Smyslem tohoto procesu je vybavit žáky systematickou a vyváženou strukturou vědění, a motivovat je, aby své vědomosti a dovednosti dále rozvíjeli. (RVP pro gymnázia, 2007)

Vzdělávání na gymnáziích se ukončuje maturitní zkouškou na konci čtvrtého, nebo, v případě víceletého, na konci osmého ročníku. (RVP pro gymnázia, 2007)

3.3.2 Střední odborné vzdělávání

Střední odborné vzdělávání a počáteční přípravu na povolání v ČR zajišťují zejména střední odborné školy (SOŠ), střední odborná učiliště (SOU) a konzervatoře. (NUV, © 2011 – 2019)

Poskytují mladým lidem vědomosti, dovednosti a kompetence potřebné pro výkon povolání nebo skupiny povolání a pracovních činností, které jim umožňují kvalifikovaně se uplatnit se na trhu práce. Zároveň rozvíjí jejich všeobecné vědomosti, dovednosti a klíčové kompetence potřebné pro jejich soukromý, občanský a pracovní život a pro další vzdělávání. (zákon č. 561/2004 Sb. § 57; NUV, © 2011 – 2019)

Střední odborná škola

Střední odborné školy poskytují odborné vzdělání, které připravuje žáky pro trh práce. Délka studia většiny oborů jsou 4 roky, a studium je ukončené maturitní zkouškou. V případě nástavbového studia pro studenty, kteří již absolvovali střední vzdělání v oboru zakončeném výučním listem, je délka vzdělání 2 roky, a je ukončena maturitní zkouškou. Po vystudování oboru ukončeného maturitní zkouškou lze ve studiu pokračovat na vyšší odborné škole nebo vysoké škole. Součástí středního odborného vzdělání je praxe. (NUV, © 2011 – 2019)

Střední odborné učiliště

Na středním odborném učilišti jsou vyučovány praktické obory zaměřené na praktické znalosti. Délka studia většinou 3 roky, a studium je zakončeno závěrečnou zkouškou a výučním listem. Po dokončení středního vzdělání s výučním listem je možné pokračovat na nástavbové studium a získat maturitu. (NUV, © 2011 – 2019)

Dále je možné na středním odborném učilišti vystudovat nižší střední odborné vzdělání zakončené výučním listem. Tyto studijní programy mají nižší nároky na studenty. Jsou primárně určeny pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, žáky, kteří ukončili základní vzdělávání v nižším než 9. ročníku, nebo absolventy základních škol speciálních. Délka vzdělání je 2 nebo 3 roky. (NUV, © 2011 – 2019)

3.3.3 Konzervatoř

Konzervatoře poskytují vzdělání v uměleckých a umělecko-pedagogických oborech jako jsou hudba, zpěv, tanec a hudebně dramatické umění. (Zákon č. 561/2004 Sb. § 86)

Na konzervatoři lze získat střední a vyšší odborné vzdělání, ve čtyřletém, šestiletém, nebo osmiletém vzdělávacím programu, který je ukončen absolutoriem nebo maturitou. (Zákon č. 561/2004 Sb. § 87 a § 89)

3.3.4 Vyšší odborné vzdělání

Cílem vyššího odborného vzdělání je prohloubit dovednosti a znalosti studentů, které získali během středoškolského vzdělávání a poskytnou jim odbornou a praktickou přípravu pro výkon odborných činností. Délka vzdělání je 3 nebo 3,5 roku. (Zákon č. 561/2004 Sb. § 92)

Vyšší odborné vzdělání je dokončeno absolutoriem, které je tvořeno zkouškou a obhajobou absolventské práce. Student získá vysvědčení o absolutoriu, diplom absolventa, a titul diplomovaný specialista (DiS.), který je možné uvádět za jménem. (Zákon č. 561/2004 Sb. § 101)

3.3.5 Jazykové vzdělávání

„Jazykové vzdělávání poskytuje jazykové vzdělání v cizích jazycích. V případě vzdělávání cizinců se za cizí jazyk považuje také jazyk český. Jazykové vzdělávání podle tohoto zákona se uskutečňuje v jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky. Vzdělávání v jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky může být ukončeno státní jazykovou zkouškou základní, státní jazykovou zkouškou všeobecnou a státní jazykovou zkouškou speciální.“ (Zákon č. 561/2004 Sb. § 110)

3.4 Učitel

Učitelství je jednou z tradičních intelektualizovaných profesí (Vališová, Koťa, 2011). Hlavní náplní této profese je vykonávání vyučovací nebo pedagogicko-psychologické činnosti, kterou působí na vyučovaného, a tím uskutečňuje proces vzdělávání. (Zákon č.563/2004. § 2)

V minulosti bylo učitelství chápáno spíše jako technologický proces, který lze naplánovat a postupně krok po kroku realizovat. V současnosti je učitelská činnost je považována za složitý, proměnlivý a tvůrčí proces osobního setkávání učitele a žáka prostřednictvím obsahu vzdělávání. (Spilková, 2004)

Potáček popisuje úlohu pedagoga nejen jako výchovu dalších generací, ale především předávání informací, které sám získal, postupně si je doplňuje a seznamuje s nimi své posluchače. Pokud si pedagog vyučující na libovolné úrovni vzdělávacího systému tuto povinnost uvědomuje, je pro něj práce s informacemi celoživotním úkolem. (Potáček, 2010)

Někteří lidé přisuzují (jak laici, tak učitelé) nižší úroveň znalostí a menší rozsah učitelům nižších stupňů škol. Ve skutečnosti se ovšem jedná o znalosti jiného druhu, které mají učitelé nižších stupňů škol v odpovídajícím rozsahu, a úroveň jejich odbornosti je vysoká. (Vašutová, 2004)

Podle školského zákona je pedagogickým pracovníkem ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně-pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost. Případně je to zaměstnanec, který vykonává přímou pedagogickou činnost v zařízení sociálních služeb. Pedagogickým pracovníkem tedy může být učitel, vychovatel, psycholog, speciální pedagog, nebo trenér. (Zákon č. 563/2004 Sb., § 2)

3.5 Základní předpoklady k vykonávání pedagogické profese

Pedagogický pracovník by měl pro výkon pedagogické profese splňovat základní předpoklady:

- 1) právní způsobilost
- 2) odborná kvalifikace k vykonávání pedagogické profese
- 3) trestní bezúhonnost
- 4) zdravotní způsobilost
- 5) znalost českého jazyka (nemá-li výjimku) (Zákon č. 563/2004 Sb., § 3)

3.5.1 Vzdělání středoškolského učitele

Jedním z možných způsobů získání kvalifikace učitele všeobecně-vzdělávacího předmětu je vystudováním akreditovaného magisterského programu zaměřeném na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů pro střední školy nebo druhý stupeň základní školy. Dalším z možných způsobů je vystudování oboru, který obsahově odpovídá vyučovanému všeobecně-vzdělávacího předmětu.

Způsobem, jak získat kvalifikaci k vyučování odborného předmětu na střední škole je vystudování akreditovaného magisterského studijního oboru v oblasti pedagogiky zaměřeném na všeobecně-vzdělávací předměty, který odpovídá charakteru vyučovaného odborného předmětu, pro učitele na střední škole nebo na druhém stupni základní školy. Dalším způsobem je možnost vystudování oboru, který se charakterem podobá vyučovanému předmětu.

Učitel praktického vyučování může získat kvalifikaci vysokoškolským vzděláním v oboru, který odpovídá vyučovanému předmětu a vystudováním pedagogiky, nebo vzděláním v oboru, který odpovídá vyučovanému předmětu a programu celoživotního vzdělávání v oblasti vzdělávání učitelů pro střední školy nebo druhý stupeň základní školy.

Další z možností, jak získat kvalifikaci k vykonávání praktického vyučování je studium vyššího odborného vzdělání v oboru odpovídajícímu charakteru vyučovaného předmětu, a vystudováním pedagogiky zaměřené na druhý stupeň základní školy

a střední školy, nebo vzděláním v kurzu celoživotního vzdělávání, který byl organizován vysokou školou, v oblasti pedagogiky pro střední školu.

Učitel odborného výcviku může získat kvalifikaci pro výuku vystudováním střední školy jejíž zaměření odpovídá vyučovanému předmětu, a vystudováním vysoké školy v akreditovaném oboru pedagogiky pro střední školu nebo druhý stupeň základní školy, nebo vystudováním celoživotního vzdělávání uskutečňovaného vysokou školou v oboru pedagogiky.

Učitel umělecky zaměřených předmětů získává odbornou kvalifikaci vystudováním akreditovaného magisterského studijního programu umělecko-pedagogického zaměření. (Zákon č. 563/2004 Sb. § 9)

3.6 Kompetence učitele

Profesní kompetence jsou souborem znalostí a předpokladů, které určují nutnou způsobilost pro výkon profese. Tyto kompetence jsou nutné pro vytvoření profesního standardů, který by měl sloužit jako norma pro vykonávání profese. (Švec, 2005, str. 25; Kohnová, 2004)

Podle Švece (2005) jsou klíčovými kompetencemi k vykonávání pedagogické profese funkce školy v moderní společnosti a Delorsův koncept čtyř pilířů vzdělávání.

Za základní funkce školy v moderní společnosti Švec považuje:

- 1) kvalifikační funkce – zajišťuje přípravu žáků pro další vzdělávání a profesní uplatnění
- 2) socializační funkce – pomáhá žákům osvojit si postoje, které jim usnadní fungování ve společnosti
- 3) prospektivní funkce – napomáhá žákům připravit se na měnící se společnost
- 4) osobnostní funkce – pomáhá rozvoji osobnosti žáka

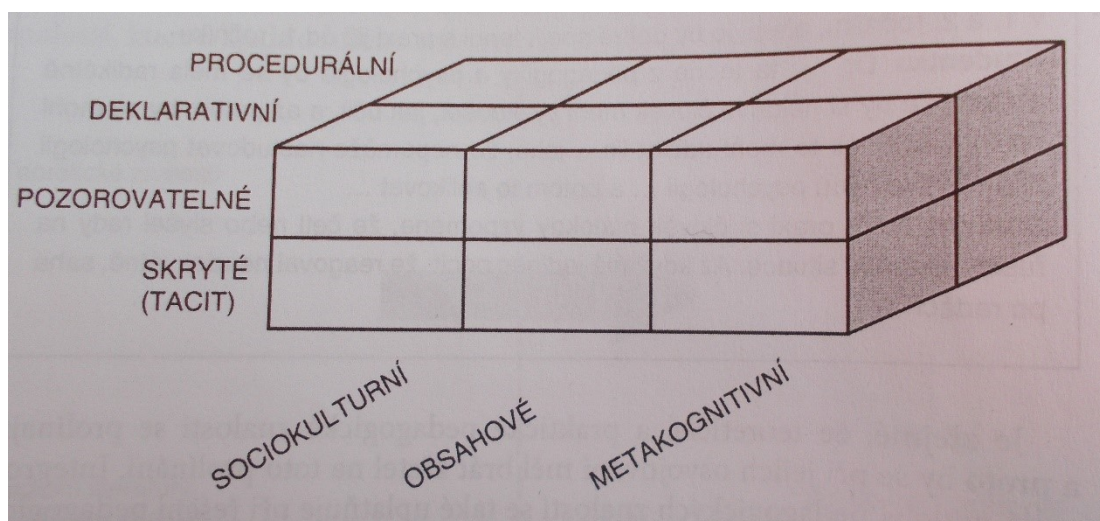
Cílové oblasti vzdělávání podle Delorsova konceptu čtyř pilířů:

- 1) učit se poznávat – osvojení si dovedností a znalostí
 - 2) učit se jednat – osvojení si vhodné komunikace pro různé situace
 - 3) učit se žít společně s ostatními – osvojení si umění spolupráce s dalšími lidmi a společenského kontaktu
 - 4) učit se být – porozumění vlastním potřebám, dodržování morálních hodnot
- (Švec, 2005)

3.7 Znalosti učitele

Švec (2005) vychází pro definování znalostí učitelů ze znalostního modelu Winna a Butlera z roku 1996, podle kterého dělí pedagogické znalosti na tři typy:

- 1) Pedagogické znalosti z hlediska formy
- 2) Pedagogické znalosti z hlediska jejich uvědomění si
- 3) Pedagogické znalosti z hlediska jejich zaměření

Obrázek 1 Diagram Winneho a Butlera upravený V. Švecem

Pedagogické znalosti z hlediska formy rozděluje na deklarativní a procedurální znalosti. Deklarativní znalosti se týkají především teorie a fakt. Procedurální znalosti jsou naopak spíše praktické, a týkají se například využití znalostí v určité situaci. Oba druhy znalostí je třeba rozvíjet, jsou tedy výsledkem praktického jednání dotyčného.

Druhou kategorií jsou pedagogické znalosti z hlediska jejich uvědomění si danou osobou. Ty jsou rozděleny na explicitní a implicitní. Explicitní znalosti si dotyčný uvědomuje, lze je snadno pozorovat a komunikovat. Implicitní znalosti jsou naopak dotyčným neuvědomělé, ale utváří se podle zkušeností a mohou ovlivňovat jeho chování.

Poslední kategorií jsou pedagogické znalosti z hlediska jejich zaměření. Jsou rozdělená na sociokulturní znalosti, obsahové znalosti a metakognitivní znalosti. Sociokulturní znalosti jsou výsledkem pobytu dotyčného v daném místě, jsou to jeho znalosti o prostředí, ve kterém se nachází. Obsahové znalosti se týkají především pedagogických znalostí, které se v čase mění vlivem podmínek a zkušeností. Metakognitivní znalosti jsou znalosti člověka o sobě samém. Týkají se jak osobnosti dotyčného, tak i pedagogických znalostí. Zahrnují několik částí: silné a slabé stránky, vlastní cíle, potenciály, možnosti, skryté rezervy, nebo hodnocení sebe sama. (Švec, 2005)

4 Praktická část

4.1 Použité metody výzkumu

Jako praktickou část své práce jsem zvolila kombinaci kvalitativního a kvantitativního výzkumu mezi středoškolskými učiteli pomocí dotazníkového šetření doplněného několika osobními rozhovory s respondenty v místě jejich působení.

Praktická část práce byla vykonána pomocí anonymního dotazníkového šetření a rozhovorů s několika respondenty. Dotazník byl vytvořen na platformě Survio. Platformu Survio jsem zvolila z důvodu intuitivního ovládání a přehledného automatického vyhodnocení dotazníku u některých typů otázek.

4.1.1 Dotazník

Dotazník² jsem se snažila udělat stručný, ale věcný. Chtěla jsem zjistit odpovědi na základní problematiku informačního chování této skupiny. Mým cílem tedy bylo zjistit co, jak a proč respondenti vyhledávají, a jaké problémy se jich týkají.

Tudíž jsem sestavila dotazník, který se týkal těchto základních otázek. Dotazník se týkal pouze informačních potřeb, jejich uspokojování, a problémů při uspokojování potřeb. Otázky, které se netýkaly informačních potřeb a informačního chování byly pouze pro upřesnění nebo pro případné rozlišení mezi jednotlivými typy škol nebo zaměřením respondentů.

Dotazníkové šetření proběhlo v okolí Hradce Králové, a dotazníky byly rozeslány na více než 30 různých škol s různými zaměřenými a s různými zřizovateli. Dotazník byl tedy rozeslán jak na státní školy, tak i školy zřizované církví a soukromé. Mezi školami se vyskytovala převážně gymnázia, střední odborné školy, střední průmyslové školy a obchodní akademie.

² viz str. 69-71

Na dotazníkové šetření odpovědělo 30 respondentů. Jeden dotazník byl z hodnocení vyřazen, z důvodu nespokojenosti respondenta s doplňkovými otázkami, které se týkaly jeho praxe.

Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit jaké jsou nejčastější důvody pro vyhledávání informací mezi učiteli, jaké způsoby vyhledávání preferují, a s jakými problémy se během vyhledávání potýkají.

V první části dotazníku byly zařazeny otázky týkající se informačních potřeb, vyhledávání informací a posuzování relevance nalezených informací. Otázky v této části dotazníku byly povinné a nešlo bez jejich vyplnění dotazník odeslat. Otázek týkajících se informačních potřeby bylo celkem devět.

Druhá část obsahovala otázky týkající se délky praxe a vyučovaných předmětů. V druhé části byly některé otázky nepovinné. Tato část obsahovala celkem čtyři otázky.

Cílem kvantitativního výzkumu je získat data v co nejlépe měřitelné a porovnatelné podobě. (Reichel, 2009) Z tohoto důvodu byla většina otázek uzavřená, příp. polouzavřená. Tato situace se týkala především otázek, na které je buď jedna nebo menší počet odpovědí, nebo se dají snadno kvantifikovat. U každé otázky, kde respondenti mohli označit více odpovědí, které se jich týkaly, měli možnost odpovědět i do textového pole pro odpověď, kterou jsem mezi možné nezadala. Tímto krokem jsem se snažila dát respondentům prostor pro více odpovědí.

U otázek, kde jsem chtěla zjistit více detailů, jsem zvolila možnost otevřené otázky, kde měli respondenti prostor vepsat odpověď do textového pole v maximální délce 1000 znaků. Bohužel respondenti v tomto ohledu nebyli příliš sdílní, a na otevřené otázky odpovídali velice stručně.

Podle údajů ze statistiky dotazníku, byl dotazník vyplněn a odeslán ve 66 % případů, kdy byl otevřen respondentem. Třetina dotazníků tedy nebyla dokončena a odeslána. Celkem dotazník vidělo, podle statistiky, 45 respondentů.

Údaje ukazují, že celkový čas vyplňování dotazníku nebyl příliš dlouhý, polovině (15 respondentů, 50 %) stačilo k vyplnění dotazníku 5 minut. Dalších 13 respondentů

nepotřebovalo více než 10 minut k vyplnění. Pouze 2 respondenti potřebovali k vyplnění dotazníku více než 10 minut.

Otázka času se v dotazníku také projevila – většina odpovědí byla stručná, a čas byl několikrát zmíněn respondent jako problém při uspokojování jejich informačních potřeb.

4.1.2 Rozhovory

Výhodou kvalitativního výzkumu je získání vhledu do problematiky, možnost zkoumání jevů v přirozeném prostředí, možnost reakce na aktuální situaci, nebo možnost navrhnout teorii. (Hendl, 2012) Proto je dotazník doplněn rozhovory³, které rozšiřují odpovědi v něm získané. Vycházela jsem částečně z odpovědí, které jsem již získala v dotazníku. Otázky jsem se snažila rozšířit o další detaily v případě, že je respondent byl ochotný sdělit. V případě, že se respondent vyhýbal odpovědi, otázku jsem vynechala. Během rozhovorů jsem se snažila reagovat na odpovědi respondentů, a podle nich vyvozovat a pokládat další otázky, abych získala detailnější nebo obsáhlejší odpovědi. Z tohoto důvodu se otázky při rozhovorech s respondenty lišily. Ze stejného důvodu se liší i délka rozhovorů.

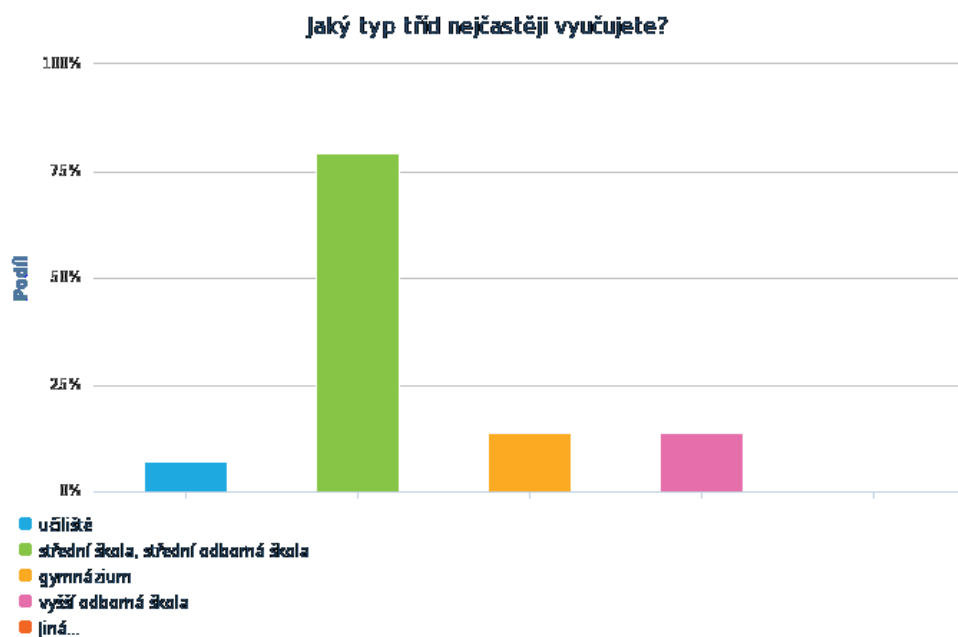
Pro rozhovory jsem si dojela za respondenty do Hradce Králové, kde jsem respondenty vyzpovídala a rozhovory nahrála na diktafon. Rozhovory jsou z důvodu soukromí respondentů anonymizované.

³ viz. str. 71-79

5 Výsledky

5.1 Respondenti

Většina respondentů (79 %) uvedla, že převážně vyučuje žáky na střední škole (maturitní obor). Na gymnázium vyučuje pouze několik respondentů (14 %). Stejný počet respondentů vyučuje převážně na vyšší odborné škole. Převážně na odborném učilišti vyučují pouze 2 respondenti (7 %).

Graf 1 Jaký typ tříd nejčastěji vyučujete?

Více než polovina respondentů (61 %) uvedla, že vyučuje na střední odborné škole. Tato kategorie zahrnuje jak střední odborné školy, střední průmyslové školy, střední zemědělskou školu, a střední odborná učiliště. Dva respondenti (9 %) uvedli, že učí na střední odborné a vyšší odborné škole. Pouze jeden respondent (4 %) uvedl, že vyučuje jen na vyšší odborné škole. Další čtyři respondenti (17 %) uvedli, že vyučují na obchodní akademii. Pouze dva respondenti vyučují na gymnázium.

Vzhledem ke stížnosti jednoho respondenta, kterému tato otázka přišla příliš osobní, byla otázka změněna na nepovinnou. Z tohoto důvodu je u této otázky nejméně odpovědí ze všech otázek v dotazníku.

	Počet odpovědí	%
SOŠ	14	61
VOŠ a SOŠ	2	9
VOŠ	1	4
OA	4	17
Gymnázium	2	9
Celkem odpovědí	23	100

Tabulka 1 Na jaké škole vyučujete?

Do této otázky mohli respondenti napsat jaké všechny předměty vyučují, tudíž se sešlo velké množství odpovědí, které jsem rozčlenila do kategorií.

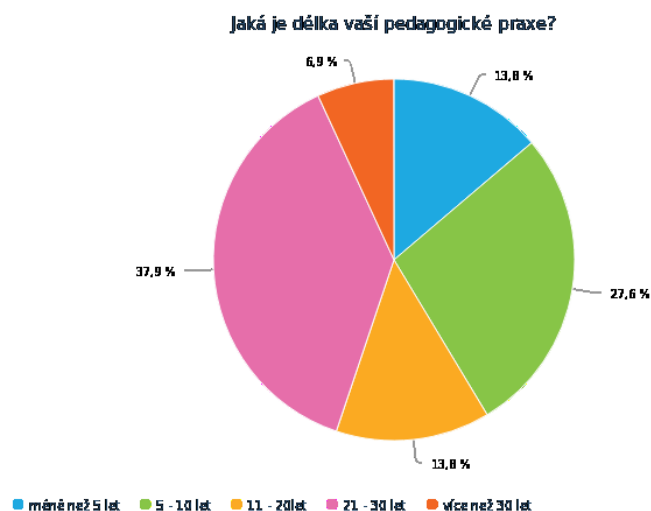
Největší počet respondentů (11 %) odpověděl, že vyučuje matematiku a geometrii. Stejný počet respondentů vyučuje informatiku, webdesign a grafiku. Český jazyk jako svoji aprobaci uvedli 4 respondenti (9 %). Z cizích jazyků nejvíce respondentů uvedlo, že vyučuje ruský jazyk (9 %), poté německý jazyk (5 %) a anglický jazyk (2 %). Dále respondenti často uváděli: společenské vědy (7 %), dějepis (7 %), občanskou nauku (7 %), přírodní vědy (7 %), písemnou komunikaci (7 %) a ekonomické předměty (7 %). Dva respondenti uvedli, že jsou vyučujícími odborného výcviku (5 %). Nejméně se v dotazníku vyskytovali: zeměpis (2 %), tělesná výchova (2 %) a právo (2 %).

	Počet odpovědí	%
Matematika, geometrie	5	11
Informatika, web, grafika	5	11
Český jazyk	4	9
Společenské vědy	3	7
Anglický jazyk	1	2
Ruský jazyk	4	9
Dějepis	3	7
Občanská nauka	3	7
Německý jazyk	2	4,5
Přírodní vědy	3	7
Zeměpis	1	2
Tělesná výchova	1	2
Odborný výcvik, praxe	2	4,5
Pís. komunikace, zpracování info.	3	7
Ekonomika, management, statistika	3	7
Právo	1	2
Celkem odpovědí	44	100

Tabulka 2 Jaké předměty vyučujete?

Nejvíce respondentů (38 %) uvedlo, že délka jejich praxe je mezi 21 a 30 lety. Více než 30 let praxe uvedli pouze 2 respondenti (7 %). Téměř pětina respondentů (14 %) uvedla, že jejich praxe je kratší než 10 let. Stejný počet respondentů vyplnil do dotazníku, že délka jejich praxe je mezi 11 a 20 lety. Více než čtvrtina respondentů

uvedla jako délku jejich praxe 5 až 10 let. Více než polovina respondentů má praxi delší než 10 let, dá se tedy usuzovat, že respondenti jsou již zkušení, a měli by své informační potřeby znát.

Graf 2 Jaká je délka vaší pedagogické praxe?

5.2 Rozhovory

Rozhovory proběhly během června 2018 v Hradci Králové v místě působení respondentek. Obě respondentky byly před vykonáním rozhovoru poučeny o průběhu rozhovoru a podepsaly souhlas s použitím anonymizovaných informací pro účely bakalářské práce.

5.2.1 Respondentka A

Respondentka A vyučuje na střední odborné škole německý jazyk, dějepis a občanskou nauku. Většinu jejích žáků tvoří studenti maturitních oborů. Má více než 20 let dlouhou pedagogickou praxi.

Respondentka A byla během rozhovoru velmi stručná, vyjadřovala se přímo k tématu. U jedné z otázek se pokusila vyhnout, pravděpodobně jí nebyla příjemná.

5.2.2 Respondentka B

Respondentka B vyučuje stejně jako respondentka A na střední odborné škole. Vyučuje především studenty maturitních oborů český jazyk, občanskou nauku a ekologii. Délka její praxe je 21-30 let.

Respondentka B byla během rozhovoru sdílná, nevyhýbala se odpovědím, na otázky odpovídala široce. Občas lehce odbočila od tématu, ale zároveň tím ukázala jinou perspektivu.

Komparace informačních potřeb respondentek

Přestože respondentky A i B vyučují na stejné škole, stejnou skupinu žáků, jsou ve stejné věkové kategorii a mají obdobné informační potřeby, tak jejich informační chování se liší.

Obě respondentky vyhledávají denně informace pro osobní potřebu, denně, nebo téměř denně, ale liší se způsob jejich vyhledávání. Respondentka A preferuje nejprve si vyhledat informace na internetu, a následně v odborné literatuře. Respondentka B vyhledává informace ve zdrojích, jaké se jí v tu chvíli nejvíce hodí, zdroje často střídá. Přestože obě respondentky využívají při vyhledávání více zdrojů, pouze respondentka A využívá i cizojazyčné zdroje (německé). Respondentka B má silnou jazykovou bariéru, a vyučuje převážně český jazyk, tudíž její potřeba cizojazyčných zdrojů by (pravděpodobně) i bez jazykové bariéry byla minimální.

Obě respondentky se shodují, že při vyhledávání problémy nemají, nedostatek informací nepociťují. Pouze v některých případech mají problém s informačním zahlcením.

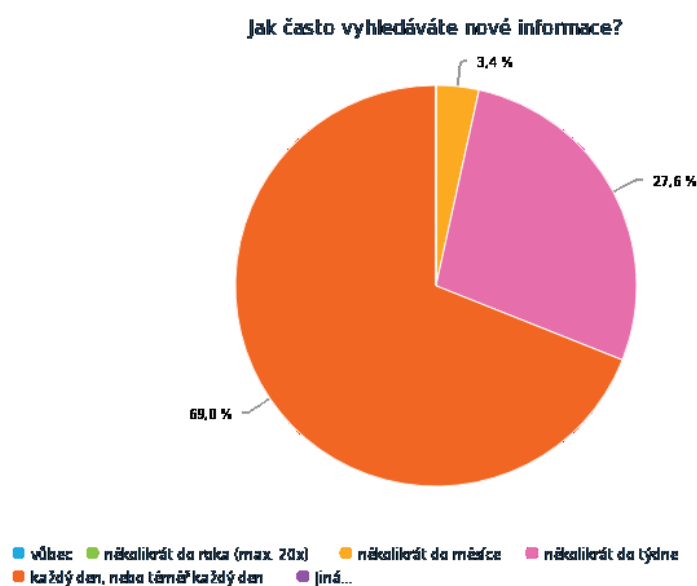
Obě respondentky se také shodly, že jedním z jejich oblíbených zdrojů informací jsou školení, které považují za velmi přínosné. Respondentky se vyjádřily, že jich za rok jsou schopné absolvovat až deset.

5.3 Vyhodnocení dotazníku a rozhovorů

5.3.1 Motivace k vyhledávání nových informací

Výrazná většina, 20 respondentů (téměř 70 %), vyhledává informace každý den, nebo skoro každý den. Často, nebo několikrát týdně vyhledává informace více než čtvrtina (8; 28 %), dotázaných. Pouze malá část (1; 3,4 %) dotázaných odpověděla, že informace vyhledává pouze několikrát do měsíce.

Během rozhovorů obě respondentky uvedly, že cítí informační potřebu velmi často. Respondentka A uvedla, že vyhledává informace každý den. Respondentka B uvedla, že s vyhledáváním má občas problém, protože se občas nedostane k počítači.

Graf 3 Jak často vyhledáváte nové informace?

Většina respondentů uvedla, 22 respondentů (více než 63 %), že jejich nejčastější důvod pro vyhledávání informací je příprava materiálů na vyučování. Respondenti vyhledávají nejčastěji aktuality z oboru, doplňují a rozšiřují stávající informace, nebo si je ověřují. Dále vyhledávají informace pro svůj osobní život, 7 respondentů (20 %), nejčastěji aktuality.

Menší část, 2 respondenti (6 %), vyhledává nové informace z důvodu vlastního vzdělávání. Mezi konkrétními příklady, které respondenti uvedli se objevily důvody jako je udržení přehledu o legislativě a vyhláškách, vyhledání cizojazyčných pojmů ve slovníku nebo informace o tvorbě webu.

Z rozhovoru s respondentkou A vyplynulo, že vyhledává informace jak z osobních, tak i z profesních důvodů. Profesní důvody mírně převažují. Ty, jak již bylo zmíněno v předchozí otázce, vyhledává každý den.

Respondentka B uvedla, že osobní důvody vyhledávání informací u ní převažují, a vyhledává je každý den. Nejčastěji vyhledává kulturní akce nebo programy divadel. Vyhledává tyto informace pro sebe i pro rodinné příslušníky. Jako nejčastější profesní důvod k vyhledávání informací respondentka B uvedla profesní sebezvývoj a doplnění znalostí do výuky. Vyhledává nové knihy, informace o autorech, a metody výuky.

Respondentka B dále uvedla, že vyhledávání profesních informací je pro ni složitější než vyhledávání informací pro osobní potřebu, ne vždy když potřebuje se dostane v práci k počítači, aby si je vyhledala co nejdříve.

	Počet odpovědí	%
Příprava na vyučování	22	63
Osobní důvody	7	20
Studium	2	6
Zákony	2	6
IT	1	3
Slovník	1	3
Celkem odpovědí	35	100

Tabulka 3 Jaké jsou vaše nejčastější důvody k vyhledávání informací?

5.3.2 Postup vyhledávání nových informací

Na otázku, zda vyhledávají informace náhodně, nebo logicky, a jakou řešeršní strategii využívají, téměř polovina respondentů, 14 (42 %), odpověděla, že se snaží při vyhledávání postupovat logicky. Z toho jeden respondent vyhledává pomocí strategie stavebních kamenů, a zbylí respondenti bohužel neuvedli, jak postupují. Jeden respondent vyhledává podle vlastní strategie (3 %), kterou si vymyslí bezprostředně před vyhledáváním.

Jeden z respondentů uvedl jako svoji odpověď: *„Hledám-li něco např. týkající se třicetileté války, vytvořím si nejprve představu, jak postupovat. Tu potom realizuji. V oblasti cizího jazyka si ověřuji, zda se skutečně používají gramatické konstrukce, které jsem si vytvořil.“*

Osm respondentů (24 %) odpovědělo, že vyhledává pouze konkrétní termíny, tudíž se pravděpodobně o strategii vyhledávání nesnaží. Tři respondenti (9 %) se vyjádřili, že při vyhledávání informací se o žádný logický postup nesnaží, a vyhledávají pouze náhodně.

Dva respondenti (6 %) odpověděli, že vyhledávají pouze na ověřených a důvěryhodných webech, kde požadované informace naleznou. Další dva respondenti uvedli, že k vyhledávání používají internetový vyhledávač Google. Jeden respondent odpověděl, že neví, zda vyhledává logicky nebo náhodně.

Respondentka A při rozhovoru uvedla, že při vyhledávání informací nepostupuje logicky, ale náhodně. Respondentka B uvedla, že profesní informace vyhledává náhodně. Pouze v případě, že jí někdo doporučí ověřený zdroj, tak vyhledává přímo tam. Osobní informace pravidelně (na konci měsíce) vyhledává přímo v primárním zdroji, například na webu divadla nebo knihovny.

Během rozhovoru respondent B také přiznala, že se náhodným vyhledáváním různých informací zároveň učí pracovat s technologiemi, konkrétně s chytrým telefonem.

	Počet odpovědí	%
Logický	14	42
Náhodný	3	9
Neví	1	3
Střídá	2	6
Vyhledává pouze termíny	8	24
Vlastní postup	1	3
Ověřené zdroje	2	6
Google	2	6
Celkem odpovědí	33	100

Tabulka 4 Vyhledáváte informace náhodně, nebo se snažíte o logický postup?

Tato otázka byla respondenty nesprávně pochopena, a pravděpodobně si část respondentů nepřečetla dodatek k otázce. Většina respondentů pouze uvedla, že vyhledává logicky, ale neuvedla, jaký logický postup využívá. To uvedl pouze jeden respondent, a to strategii stavebních kamenů, a jeden respondent uvedl, že využívá vlastní postup.

Dále několik respondentů pouze uvedlo, že vyhledává pomocí internetového vyhledávače Google, nebo že vyhledávají pouze určité termíny, případně využívají ověřené zdroje.

5.3.3 Zdroje informací

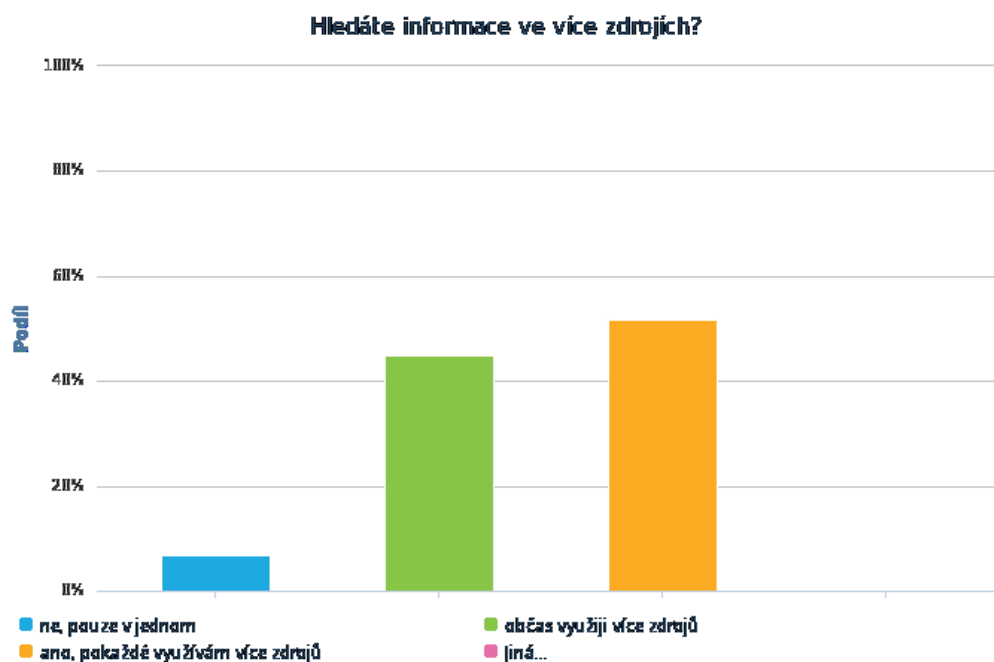
Na otázku, v kolika zdrojích respondenti vyhledávají informace, nejvíce respondentů, 15 (52 %), se odpovědělo, že k vyhledání informací využijí pokaždé alespoň dva zdroje. Další velká část respondentů, téměř polovina, 12 respondentů (41 %), odpověděla, že více zdrojů nevyužívá pokaždé, více zdrojů tedy využijí občasně. Pouze dva

respondenti (7 %) v dotazníku uvedli, že využívají pouze jeden zdroj, a nově získané informace si tedy neověřují.

Respondentka A během rozhovoru uvedla, že pokaždé využívá alespoň tři zdroje k vyhledávání informací.

Z rozhovoru s respondentkou B vyplynulo, že využívá různé počty zdrojů v závislosti na situaci. V případě, že vyhledává informace pro osobní potřebu využívá často jen jeden zdroj. Ve většině případů je to primární zdroj, jako je program divadla na oficiálním webu instituce.

V případě informací, které se týkají její profese, využívá více zdrojů. Jako příklad uvedla, že když si přečte článek v odborném periodiku, tak v případě, že je u něj uveden nějaký odkaz, tak si ho vyhledá, a tím si doplní další informace.

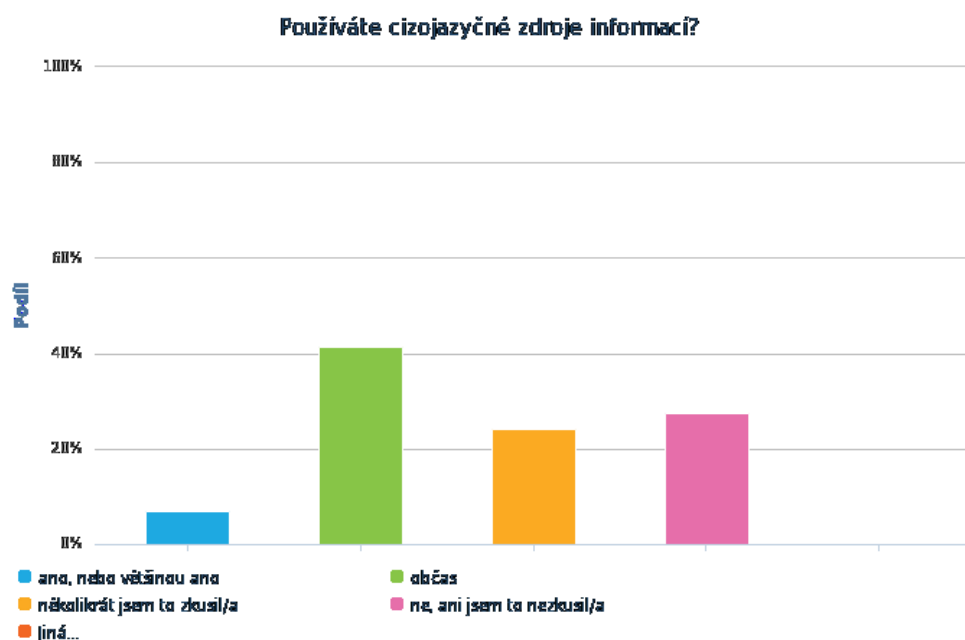

Graf 4 Hledáte informace ve více zdrojích?

Na otázku, zda využívají cizojazyčné zdroje odpověděla pozitivně pouze malá část respondentů. V dotazníku uvedli pouze dva respondenti (7 %), že cizojazyčná zdroje využívají často.

Skoro polovina respondentů, 12 (41 %), využívá cizojazyčné zdroje jen občas. Necelá čtvrtina, 7 (24 %), zkusila využít cizojazyčné informační zdroje, ale z nějakého důvodu je již dále nevyužívá. Ovšem více než čtvrtina, 8 (28 %), vůbec nezkusila cizojazyčné zdroje využít.

Z rozhovorů se potvrdilo, že využívání cizojazyčných zdrojů je mezi respondenty velmi nevyvážené. Respondentka A při rozhovoru uvedla, že cizojazyčné zdroje využívá dlouhodobě, a to alespoň jednou týdně. Tyto zdroje jsou v německém jazyce. Naopak respondentka B připustila, že její jazykové znalosti nejsou dobré, a tudíž cizojazyčné zdroje nevyužívá.

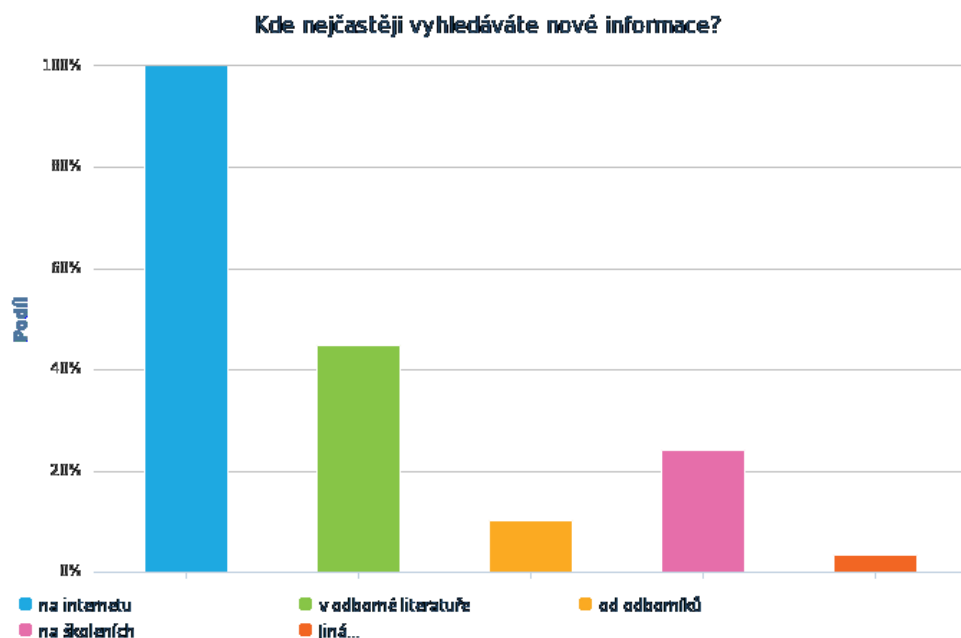
Graf 5 Používáte cizojazyčné zdroje informací?

Na otázku, kde nejčastěji vyhledávají informace všichni respondenti uvedli, že vyhledávají informace na internetu. Vzhledem ke snadnému přístupu k informačním technologiím, jsem tuto možnost očekávala.

Téměř polovina respondentů, 13 (49 %), kombinuje vyhledávání na internetu s odbornou literaturou. Necelá čtvrtina (7; 24 %) respondentů často využívá k získání informací odborná školení. Konzultací s odborníkem získávají nové informace pouze 3 respondenti (10 %). Jeden respondent (3 %) uvedl, že získává informace od známých.

Z rozhovorů se oblíbenost internetu a odborné literatury potvrdila. Obě respondentky využívají internet velmi často, v podstatě každý den. Respondentka A využívá převážně internet, a následně si informace doplňuje například v odborné literatuře, nebo na školení.

Respondentka B má k vyhledávání informací rozmanitější přístup. Zdroje střídá dle aktuální potřeby. Vyjádřila se, že internet a odbornou literaturu využívá zhruba ve stejném poměru. Mimo internetu a odborné literatury, zahrnující například články o ekologii, využívá jako informační zdroj i beletrii, jako zdroj informací k výuce literatury. Méně často získává informace na školení, nebo odborné exkurzi.

Graf 6 Kde nejčastěji vyhledáváte nové informace?

Vzhledem k tomu, že jsem očekávala, že preferovaným zdrojem informací bude internet, tak jsem do dotazníku zařadila obdobnou otázku, která se týkala informačních zdrojů. Chtěla jsem zjistit, jaké zdroje jsou dále využívány.

Pět respondentů (17 %) uvedlo, že si vystačí pouze s internetem, a jiné zdroje nevyužívá. Tento počet odpovídá i počtu respondentů, kteří v otázce č. 4 uvedli pouze jeden využívaný zdroj.

Výrazná většina respondentů, 24 (83 %) uvedla, že jako druhý zdroj preferuje odbornou literaturu. Více než třetina respondentů, 9 (31 %) považuje školení za relevantní zdroj informací.

Více než čtvrtina respondentů, 8 (27,5 %) uvedla, že dalším zdrojem, který občas využijí je konzultace s odborníkem. Mezi odpověďmi na tuto otázku respondenti uvedli jako své využívané zdroje informací letáky, programy (1 respondent; 3,5 %), a sbírky matematických příkladů (1 respondent; 3,5 %).

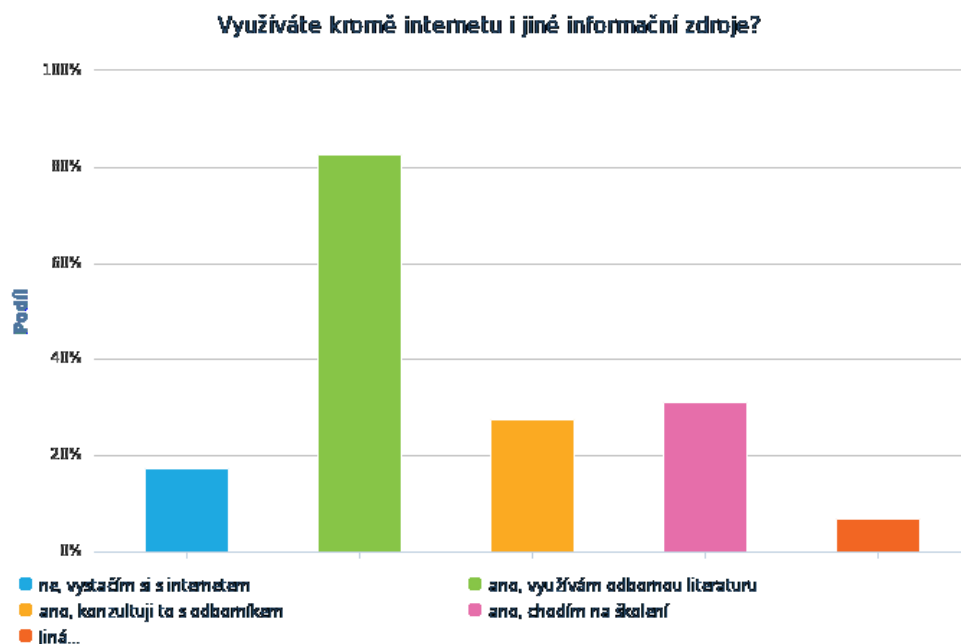
Respondentka A během rozhovoru uvedla, že kromě literatury preferuje školení. Během školního roku 2017/2018 byla každý měsíc na nějakém školení. Jejich přínosnost vidí hlavně u prakticky orientovaných znalostí.

Respondentka B má opět širší záběr než respondentka A. Respondentka uvedla, že na různá školení jezdí často. Každý rok se účastní cyklu školení na literaturu a didaktiku⁴, počet odhadla na pět školení za rok.

Dále se účastní školení a odborných exkurzí, které se týkají ekologie. Tyto exkurze probíhají jako procházka přírodou s odborným výkladem. Účastníci tudíž dostanou jak praktické informace, tak prostor pro kontakt s odborníkem. Počet školení a konzultací s odborníky, které respondentka absolvuje za rok je dvě až tři.

Respondentka také uvedla, že získává informace i od kolegů, nebo známých, kteří mají v dané problematice znalosti. Jako příklad popsala situaci setkání s kamarádkou, se kterou může vést odbornou debatu o literatuře, a informace poté využít během výuky.

⁴ Didaktika = teorie vyučování

Graf 7 Využíváte kromě internetu i jiné informační zdroje?

Komparace odpovědí na otázky týkající se zdrojů informací

Otázka „Využíváte kromě internetu i jiné informační zdroje?“ byla doplňující otázkou k „Kde nejčastěji vyhledáváte nové informace?“. Již při přípravě dotazníku jsem předpokládala, že nejvíce využívaným informačním zdrojem bude internet, a z tohoto důvodu jsem zařadila i otázku, kde možnost internetu nebyla, a kde by respondenti museli zvolit jiné druhy dokumentů, které nevyužívají tak často.

Pouze 5 respondentů uvedlo, že si vystačí s internetem. Jako nejčastější zdroj (a druhý nejčastější v předchozí otázce) je odborná literatura, v druhé otázce ji zvolilo o 11 respondentů více, 24, tj. odbornou literaturu využívají všichni respondenti, kterým nestačí pouze internet. Jako další častý zdroj respondenti uváděli školení (ve druhé otázce o 2 více, 9) a konzultace s odborníkem (ve druhé otázce o 5 více, 8). Další zdroje, které respondenti v druhé otázce uvedli se nevyskytovaly v předchozí otázce. Jedná se o sbírky příkladů, a letáky a programy. Obojí respondenti uvedli pouze jednou.

	Původní otázka	Doplňující otázka
Internet	29	5
Odborná literatura	13	24
Konzultace s odborníkem	3	8
Školení	7	9
Jiné – od známých	1	0
Jiné – letáky, programy	0	1
Jiné – sbírky příkladů	0	1

Tabulka 5 Porovnání otázek týkajících se využívání různých informačních zdrojů

5.3.4 Posouzení kvality informací

Více než polovina respondentů, 18 (56 %), při posuzování relevance využije více zdrojů, ve kterých si informace ověří, případně je zkonzultují, nebo porovnájí s již ověřeným zdrojem. Malá část respondentů, 3 (9 %), také využívá zdroje, které jim byly doporučeny, nebo mají příznivé reference, případně jsou citovány. Několik respondentů, 6 (19 %), se snaží zdroj kriticky posoudit – orientují se podle důvěryhodnosti webu, na kterém je informace zveřejněna. Někteří respondenti (2; 6 %) se snaží jít přímo k primárnímu zdroji, nebo zdroji, který již mají ověřený z dřívějšíka.

Jeden respondent uvedl, že informace, které se týkají praktických dovedností, sám vyzkouší⁵. A vyhodnotí relevanci získaných informací praktickým provedením. Další respondent uvedl, že vyhledává nové matematické příklady, které nejsou ve sbírkách. Domnívám se, že stejně jako předchozí respondent si může ověřit pravdivost vyzkoušením (2; 6 %).

Z rozhovoru s respondentkou A vyplynulo, že nejvíce při posuzování relevance nalezených informací využívá vlastní úsudek.

⁵ Respondent později do dotazníku uvedl, že vyučuje praktickou výuku

Respondentka B si informace, které se týkají jejího soukromého života neověřuje. Jak bylo zmíněno u otázky č. 5 využívá primární a ověřené zdroje. Profesní informace také podle vlastního úsudku nebo pokračuje ve vyhledávání a využije další zdroj.

	Počet odpovědí	%
Komparace zdrojů	18	56
Kritický přístup	6	19
Reference, citace	3	9
Ověřené, primární zdroje	2	6
Ověření v praxi	2	6
Autor	1	3
Celkem odpovědí	32	100

Tabulka 6 Jak posuzujete relevanci nové nalezených informací?

5.3.5 Problémy při vyhledávání informací

Na otázku, s jakými problémy se respondenti potýkají během uspokojování svých informačních potřeb jako největší problémy, který respondenti označili kvalitu informací (převážně na internetu), v dotazníku to uvedla více než třetina respondentů, 10 (31 %). Respondenti konkrétně uváděli, že se potýkají s nesrozumitelně podanými informacemi, špatným zpracováním nebo nedůvěryhodností zdroje.

Dalším výrazným problémem je pro 7 respondentů (20 %) nedostatek času na vyhledávání. Tento problém je často způsoben pracovním vytížením, nebo časovou náročností pečlivého vyhledávání. Naopak 6 respondentů (19 %) si myslí, že při vyhledávání problémy nemá, nebo jsou pouze malé a nepřipadají jim důležité.

Co se týče množství informací, názory se liší. Téměř stejný počet respondentů si stěžoval jak na nedostatek informací, 3 respondenti (9 %), tak i na příliš velké množství informací, 3 respondenti (9 %). Respondenti vysvětlovali nedostatek informací příliš

úzkým předmětem vyhledávání. Naopak informační přesycení je pravděpodobné u obecných a častých témat.

Dalším problémem je podle dvou respondentů (6 %) jejich jazyková bariéra, která jim brání využívat cizojazyčné zdroje informací. Jeden z respondentů (3 %) také uvedl, že vidí jako problém při vyhledávání informací reklamy.

Respondentka A v rozhovoru uvedla, že s nedostatkem informací problém nemá. Vždy si vyhradí dostatek času, aby vyhledala to, co potřebuje. Větším problémem je podle jejího názoru přebytek informací.

Respondentka B přiznala, že jedním z jejích problémů je její vlastní netrpělivost, v případě, že se jí hledání nedaří nebo nemá dostatek času. Nedostatek informací jako problém nevnímá, spíše má problém s informačním přesycením v případě, že si na vyhledávání vyhradí dostatek času a vyhledává pečlivě.

	Počet odpovědí	%
Nic, neví	6	19
Čas	7	22
Nedostatek informací	3	9
Informační přetížení	3	9
Kvalita informací	10	31
Jazyková bariéra	2	6
Reklamy	1	3
Celkem odpovědí	32	100

Tabulka 7 Jaké jsou nejčastější problémy, na které narážíte během uspokojování svých informačních potřeb?

5.3.6 Shrnutí

Podle získaných odpovědí lze vydedukovat, že průměrný respondent cítí a řeší svoje informační potřeby každý den. Nejčastěji jsou důvodem k vyhledávání informací pracovní povinnosti, kdy si respondent chce doplnit znalosti týkající se výuky. Případně respondent vyhledává informace, které se týkají jeho osobních potřeb. Jiné důvody jako je další vzdělávání nejsou příliš časté.

K uspokojení svých informačních potřeb respondenti využívají primárně internet, následně odbornou literaturu, a případně je doplní konzultací s odborníkem nebo odborným školením. Jiné způsoby získávání informací jsou mezi respondenty spíše raritou.

Informace vyhledávají respondenti většinou náhodně, a porovnávají je v několika zdrojích. Většinou na internetu, až poté v jiných informačních zdrojích. Až po ověření ve více zdrojích respondent informace využije.

V případě, že zdroje respondent neporovnává, tak se je snaží kriticky zhodnotit nebo je zkonzultuje. Informace získané z předem ověřených, doporučených, nebo oficiálních zdrojů respondenti taktéž neověřují.

Jako nejčastější problém při uspokojování svých informačních potřeb respondenti uvádějí nedostatek času, zapříčiněný buď časovou náročností vyhledávání, nebo pracovním vytížením. Případně zmiňují nesrozumitelnost nebo jiné špatné zpracování informací na internetu.

Respondenti využívají převážně české zdroje. Cizojazyčné zdroje nejsou mezi respondenty oblíbené. Nemalá část respondentů cizojazyčné zdroje nikdy nevyužila. Pouze malý počet respondentů je využívá pravidelně.

5.4 Rozdíly mezi respondenty různých věkových kategorií

Vzhledem k různorodosti věkového složení respondentů, jsem se rozhodla zjistit, zda a jak se liší informační chování učitelů různého věku. Nejvíce mne zajímaly rozdíly ve

využívání cizojazyčných zdrojů, a zda se u starší generace více projevuje jazyková bariéra.

Věkové rozložení respondentů je ovšem silně nevyrovnané, a z tohoto důvodu je porovnávání věkových kategorií nesnadné a nelze ho zobecnit.

5.4.1 Motivace k vyhledávání informací

Největší část respondentů, 3 (75 %), s praxí do 5 let se vyjádřilo, že vyhledávají informace několikrát do týdne. Zbylá část, 1 respondent (25 %), uvedla, že řeší své informační potřeby každý den.

Většina respondentů, 5 (62,5 %), v kategorii s délkou praxe do 10 let vyhledává informace často, několikrát do týdne. Ostatní respondenti z této kategorie, 3 (37,5 %), vyhledávají informace velmi často, každý nebo téměř každý den.

Dva respondenti (50 %) z kategorie v délce praxe 11–20 let se vyjádřili, že vyhledávají nové informace, a tím uspokojují svou informační potřebu, několikrát týdně. Druhá polovina cítí informační potřebu častěji, informace vyhledávají každý den.

Většina respondentů z kategorie s délkou praxe v délce 21–30 let, 10 (91 %), řeší své informační potřeby velice často, nové informace vyhledávají každý den. Zbýlý respondent (9 %) cítí informační potřebu pouze několikrát do měsíce.

Všichni respondenti z kategorie s nejdelší praxí se shodli, že mají silnou informační potřebu, a nové informace vyhledávají každý den.

	-5	%	6-10	%	11-20	%	21-30	%	30+	%
Denně	3	75	3	37,5	2	50	10	91	1	50
Několikrát týdně	1	25	5	62,5	2	50			1	50
Několikrát měsíčně							1	9		
Celkem odpovědí	4	100	8	100	4	100	11	100	2	100

Tabulka 8 Jak často vyhledáváte nové informace? Rozdíly dle délky praxe

V otázce týkající se důvodu pro vyhledávání nových informací většina respondentů z nejmladší kategorie, 3 (75 %), uvedla, že jejich nejčastějším důvodem pro vyhledávání informací je práce. Především doplnění detailů k výuce. Zbýlá část respondentů, 1 (25 %), uvedla, že jejich motivací k vyhledávání informací je studium.

Pro většinu respondentů v kategorii s praxí do 10 let, 7 (88 %) je hlavní motivací pro vyhledávání informací doplnění materiálů k výuce a další činnosti týkající se jejich pracovní náplně. Jeden z respondentů (12 %) uvedl, že jeho nejčastějším důvodem pro vyhledávání informací je změna zákonů a vyhlášek.

Polovina respondentů (2 respondenti) z kategorie s délkou praxe mezi 11 a 20 lety jako svůj hlavní důvod k vyhledávání informací určila činnosti spojené se zaměstnáním. Převážně jako důvod uváděli přípravu na výuku, nebo udržování si přehledu o oboru. Dalším častým důvodem (1 respondent; 25 %) bylo podle respondentů z této kategorie vyhledávání aktualit. Převážně vyhledávání informací pro vlastní potřebu. Dále jeden z respondentů (25 %) uvedl, že nejčastěji vyhledává informace o tvorbě webu nebo HW komponentech. Bohužel respondent do dotazníku neuvedl, zda se jedná o přípravu na výuku, nebo jeho vlastní vzdělávání nebo koníček.

Největší část respondentů, 6 (37,5 %), ze skupiny s praxí v délce 20-30 let vyhledává informace z pracovních důvodů. Převážně kvůli aktualizaci učiva. Čtyři respondenti (25 %) vyhledává informace kvůli doplnění svých znalostí, nebo vlastnímu vzdělávání. Stejně velká část respondentů (4; 25 %) vyhledává informace k osobní potřebě. Respondenti vyhledávají aktuality nebo novinky ze sportu. Malá část respondentů

(1 respondent; 6 %) vyhledává na internetu cizojazyčné slovníky, nebo aktuální znění zákonů a vyhlášek (1 respondent; 6 %).

Oba respondenti z kategorie s nejdelší praxí se shodli, že vyhledávají nové informace z osobních důvodů (66 %), chtějí si udržet přehled o aktuálním dění. Jeden z respondentů také uvedl, že vyhledává nové informace, které se týkají jeho profese (33 %).

	-5	%	6-10	%	11-20	%	20-30	%	30+	%
Příprava na vyučování	3	75	7	88	2	50	6	37,5	1	33
Osobní důvody					1	25	4	25	2	66
Studium	1	25					4	25		
Zákony			1	12			1	6		
IT					1	25				
Slovník							1	6		
Celkem odpovědí	4	100	8	100	4	100	16	100	3	100

Tabulka 9 Jaké jsou vaše nejčastější důvody k vyhledávání informací? Rozdíly dle délky praxe

5.4.2 Postup vyhledávání informací

U otázky, která se týkala řešeršních strategií polovina respondentů (2 respondenti) z kategorie s délkou praxe do 5 let uvedla, že vyhledává logicky, a druhá polovina náhodně. Bohužel žádný z respondentů neuvedl, čím se jeho/její způsob vyhledávání vyznačuje, nebo jaký je jeho/její postup.

Více než polovina respondentů z kategorie s délkou praxe do 10 let, 5 (62,5 %), uvedla, že při vyhledávání postupují logicky, většina bohužel dále neupřesnila, jaký logický postup využívají. Pouze jeden z respondentů uvedl, že využívá metodu stavebních

kamenů. Zbylí 3 respondenti (37,5 %) uvedli, že vyhledávají pouze konkrétní klíčová slova.

První z respondentů (25 %) z kategorie s délkou praxe mezi 11 a 20 lety se vyjádřil, že informace hledá na ověřených webech. Jiný respondent (25 %) z této kategorie odpověděl, že vyhledává konkrétní klíčová slova. Naopak další z respondentů (25 %) na tuto otázku odpověděl, že neví, jakým způsobem vyhledává informace. A jeden respondent (25 %) pouze odpověděl, že používá Google.

Pět respondentů v kategorii s délkou praxe 21-30 let (42 %) se vyjádřilo, že k vyhledávání používá logický postup. Většina respondentů svůj logický postup nijak nespecifikovala. Pouze jeden respondent odpověděl, že používá „katalogové vyhledávání“. Malá část respondentů, 2 (16 %), uvedla, že způsoby vyhledávání střídají, někdy vyhledávají logicky a někdy náhodně. Další respondenti (3; 25 %) se vyjádřili, že vyhledávají pouze termíny. Pouze jeden respondent (8 %) se vyjádřil, že vyhledává pouze náhodně. Zbylí respondenti uvedli, že vyhledávají buď v ověřených zdrojích (1 respondent; 8 %), nebo vyhledávají pouze konkrétní fráze, 2 respondenti (16 %).

Dva respondenti (40 %) z kategorie s délkou praxe nad 30 let uvedli, že se snaží o logický postup vyhledávání. Jeden z respondentů (20 %) popsal svůj postup jako ověřování větných konstrukcí, které vytvořil. Jeden zmínil, že využívá Google (20 %), nebo že má vlastní postup (20 %).

	-5	%	6-10	%	11-20	%	21-30	%	30+	%
Logický	2	50	5	62,5			5	42	2	40
Náhodný	2	50					1	8		
Střídá							2	16		
Neví					1	25				
Google					1	25			1	20
Vyhledává pouze termíny			3	37,5	1	25	3	25	1	20
Vlastní postup									1	20
Ověřené zdroje					1	25	1	8		
Celkem odpovědí	4	100	8	100	4	100	12	100	5	100

Tabulka 10 Vyhledáváte informace náhodně, nebo se snažíte o logický postup? Rozdíly dle délky praxe

5.4.3 Zdroje

Na otázku, kolik zdrojů respondenti využívají většina respondentů z kategorie s délkou praxe do 5 let, 3 (75 %), se vyjádřila, že většinou při vyhledávání využije více zdrojů informací. Pouze jeden respondent (25 %), že více zdrojů nevyužívá pravidelně, ale spíše nárazově.

Pouze dva respondenti (25 %) z kategorie s praxí mezi 5 a 10 lety uvedli, že vždy využívají více zdrojů k vyhledání potřebných informací. Většina respondentů z této kategorie, 5 (62,5 %), se vyjádřila, že příležitostně využijí více zdrojů. Pouze malá část respondentů (1 respondent; 12,5 %) uvedla, že využívá pouze jeden zdroj.

Dva z respondentů (50 %) z kategorie s délkou praxe 11-20 let se vyjádřila, že nárazově využívá více zdrojů k vyhledávání nových informací. Jeden respondent (25 %) se vyjádřil, že k vyhledávání pokaždé využije více zdrojů. Stejný počet respondentů (25 %) se také vyjádřil, že si vystačí pouze s jedním informačním zdrojem.

Většina respondentů, 7 (64 %), z kategorie s praxí v délce 21-30 let kombinuje při každém vyhledávání několik zdrojů. Zbylí respondenti, 3 (32 %), využívají více zdrojů pouze občas.

Všichni respondenti z kategorie s praxí delší více než 30 let se vyjádřili, že vyhledávají pokaždé ve dvou a více zdrojích.

	-5	%	6-10	%	11-20	%	21-30	%	30+	%
Pouze jeden zdroj			1	12,5	1	25				
Občas více zdrojů	1	25	5	62,5	2	50	4	36		
Pokaždé více zdrojů	3	75	2	25	1	25	7	64	2	100
Celkem odpovědí	4	100	8	100	4	100	11	100	2	100

Tabulka 11 Hledáte informace ve více zdrojích? Rozdíly dle délky praxe

Cizojazyčné zdroje využívají pouze 2 respondenti (50 %) z kategorie s nejkratší praxí. Druhá polovina cizojazyčné zdroje pravidelně nevyužívá, a pouze je vyzkoušela.

Většina respondentů, 5 (62,5 %), z kategorie s délkou praxe v délce 6-10 let nárazově využívá cizojazyčné zdroje k získání potřebných informací. Druhá část respondentů, 3 (37,5 %), zkusila využít cizojazyčné zdroje, ale dále je už nevyužívají.

Dva z respondentů (50 %) z kategorie s délkou praxe mezi 11 a 20 lety uvedla, že cizojazyčné zdroje informací používá výjimečně. Druhá polovina uvedla, že cizojazyčné zdroje informací nevyužívá, a využít je ani nikdy nezkusila.

Většina respondentů, 6 (55 %), z kategorie s praxí mezi 21 a 30 lety cizojazyčné zdroje nikdy nevyužila. Jeden respondent (9 %) zkusil cizojazyčné zdroje využít, ale neosvědčilo se mu to, a tak je dále nepoužívá. Další z respondentů (9 %) cizojazyčné zdroje využívá při každém vyhledávání. Více než čtvrtina respondentů, 3 (27 %), používá cizojazyčné zdroje příležitostně.

Oba respondenti s praxí delší než 30 let se vyjádřili, že s cizojazyčnými zdroji mají zkušenosti. Jeden z respondentů (50 %) je využívá pravidelně.

	-5	%	6-10	%	11-20	%	21-30	%	30+	%
Ano							1	9	1	50
Občas	2	50	5	62,5	2	50	3	27		
Zkusil/a	2	50	3	37,5			1	9	1	50
Ne					2	50	6	55		
Celkem odpovědí	4	100	8	100	4	100	11	100	2	100

Tabulka 12 Používáte cizojazyčné zdroje informací? Rozdíly dle délky praxe

V otázce, kde nejčastěji vyhledávají informace se všichni respondenti v nejmladší věkové skupině se shodli, že jimi nejčastěji využívaný zdroj informací je internet, jednalo se o 4 odpovědi (67 %). Druhým nejčastěji využívaným zdrojem byla odborná literatura. Tu v odpovědích uvedli 2 respondenti (33 %).

Stejně jako respondenti v kategorii s praxí do 5 let, tak i všichni respondenti v kategorii s praxí do 10 let nejčastěji využívají k získání nových informací internet, jedná se o 8 respondentů (57 %). Čtyři respondenti (33 %) také často využívají odbornou literaturu. Pouze malá část respondentů v této kategorii využívá i jiné druhy zdrojů informací – odborná školení (1 respondent; 7 %) a konzultaci s odborníkem (1 respondent; 7 %).

Všichni respondenti z kategorie s délkou praxe 11-20 let se shodli, že nejčastěji vyhledávají informace na internetu, celkem 4 odpovědi (80 %). Pouze jeden (20 %) z nich se vyjádřil, že další informace získává na školeních.

Všichni respondenti z kategorie s praxí v délce mezi 21 a 30 lety se shodli, že nejčastěji získávají informace na internetu, 11 odpovědi (48 %). Více než polovina respondentů, 6 odpovědi (26 %), doplňuje informace získané na internetu pomocí odborné literatury. Více než třetina respondentů, 4 odpovědi (17 %), získává další informace na odborných školeních. Jeden z respondentů (4 %) si doplňuje informace pomocí konzultací s odborníky, a poslední respondent od známých (4 %).

Dva respondenti (40 %) z kategorie s nejdelší praxí se shodli, že nejčastěji využívají k získávání informací internet. Dále uvedli, že získávají informace z odborné literatury (1 respondent; 20 %), od odborníků (1 respondent; 20 %) a z odborných školení (1 respondent; 20 %).

	-5	%	6-10	%	11-20	%	21-30	%	30+	%
Internet	4	67	8	57	4	80	11	48	2	40
Odb. literatura	2	33	4	33			6	26	1	20
Od odborníků			1	7			1	4	1	20
Školení			1	7	1	20	4	17	1	20
Letáky							1	4		
Celkem odpovědí	6	100	14	100	5	100	23	100	5	100

Tabulka 13 Kde nejčastěji vyhledáváte nové informace? Rozdíly dle délky praxe

V otázce, kde vyhledávají informace, když nemohou využít internet, všichni respondenti v nejmladší kategorii uvedli, že v případě, že bude nutné využít další informační zdroj, využijí odbornou literaturu.

Největší část respondentů z kategorie s praxí mezi 6 a 10 lety, 7 (87,5 %), si doplňuje informace z internetu pomocí odborné literatury. Dva respondenti (25 %) využívají k získávání dalších informací odborná školení, a stejný počet respondentů využívá i konzultace s odborníkem. Pouze malá část respondentů (1 respondent; 12,5 %) si vystačí s informacemi z internetu, a nevyužívá další informační zdroje.

Každý z respondentů v kategorii s praxí mezi 11 a 20 lety se v této otázce vyjádřil jinak. Jeden respondent uvedl (25 %), že kromě internetu využívá odbornou literaturu. Další z respondentů (25 %) odpověděl, že další informace čerpá na školeních. Třetí respondent (25 %) uvedl, že si doplňuje chybějící informace při konzultacích s odborníkem. Poslední respondent (25 %) uvedl, že si vystačí pouze s internetem.

Všichni respondenti z kategorie s praxí v délce 21-30 let se shodli, že informace nalezené na internetu rádi doplňují pomocí odborné literatury (11 odpovědí; 46 %). Pět respondentů (21 %) také uvedlo, že nové informace získávají na školeních. Několik respondentů, 5 (21 %), uvedlo, že využívají konzultací s odborníkem k získání nebo ověření informací. Dva respondenti (8 %) uvedli, že využívají pouze internet.

Oba respondenti (2 odpovědi; 50 %) z kategorie s délkou praxe více než 30 let se shodli, že kromě informace z internetu si doplňují pomocí odborné literatury. Jeden z respondentů (25 %) uvedl, že další informace získává z konzultací s odborníkem. Druhý respondent (25 %) uvedl, že se účastní odborných školení.

	-5	%	6-10	%	11-20	%	21-30	%	30+	%
Ne, stačí internet			1	9	1	25	2	8		
Odb. literatura	4	100	6	54,5	1	25	11	46	2	50
Odborník			2	18			5	21	1	25
Školení			2	18	1	25	5	21	1	25
Programy							1	4		
Sbírky příkladů					1	25				
Celkem odpovědí	4	100	11	100	4	100	24	100	5	100

Tabulka 14 Využíváte kromě internetu i jiné informační zdroje? Rozdíl dle délky praxe

5.4.4 Posouzení kvality informací

V otázce týkající se relevance nalezených informací se největší část respondentů s praxí do 5 let (3; 75 %) vyjádřila, že věrohodnost nalezených informací tím, že je porovná s dalšími zdroji. Pouze jeden z respondentů (25 %) z této kategorie se zajímá o citovanost zdroje, a podle toho se rozhoduje o jeho relevanci.

Většina respondentů, 6 (66 %), z kategorie s délkou praxe mezi 6 a 10 lety uvedla, že nově nalezené informace ověří podle jiného zdroje, již ověřeného zdroje, nebo

v odborné literatuře. Zbylá část respondentů, 3 (33 %), informace posoudí podle důvěryhodnosti zdroje (pravděpodobně webu), doporučení či citací, nebo se podívá do zdroje, který má již ověřený.

Jeden respondent z kategorie s délkou praxe mezi 11 a 20 lety se vyjádřil, že relevanci posuzují podle autora (17 %), nebo podle vlastních pocitů a nevyužije žádný další zdroj (17 %). Další dva respondenti (33 %) si informace ověří z jiného zdroje. Jeden z respondentů odpověděl, že praktické informace si ověří, tím že je sám vyzkouší. Jeden respondent napsal, že vyhledává nové matematické příklady, které nejsou ve sbírkách. Domnívám se, že si je stejně jako předchozí respondent ověří vyzkoušením (33 %).

Více než polovina respondentů, 7 (63 %), z kategorie s délkou praxe 21-30 let posuzuje relevanci tím, že si informace ověří z dalšího zdroje. Menší část respondentů, 2 (18 %), se snaží informace kriticky posoudit, a informace tedy neporovná s jiným zdrojem. Jeden z respondentů (9 %) uvedl, že využívá pouze primární zdroje. Poslední z respondentů (9 %) z této kategorie se vyjádřil, že se rozhoduje podle referencí.

Jeden z respondentů (50 %) v kategorii s délkou praxe více než 30 let uvedl, že k posuzuje pravdivost nalezených informací pomocí porovnání více zdrojů. Druhý respondent (50 %) se snaží nalezené informace kriticky posoudit.

	-5	%	6-10	%	11-20	%	21-30	%	30+	%
Komparace zdrojů	3	75	6	66	2	33	7	63	1	50
Citace, doporučení	1	25	1	11			1	9		
Autor					1	17				
Praktické ověření					2	33				
Kritický přístup			1	11	1	17	2	18	1	50
Primární, ověřený zdroj			1	11			1	9		
Celkem odpovědí	4	100	9	100	6	100	11	100	2	100

Tabulka 15 Jak posuzujete relevanci nové nalezených informací? Rozdíly dle délky praxe

5.4.5 Problémy během vyhledávání informací

V otázce, která se týkala problémů během vyhledávání informací se respondenti z kategorie s délkou praxe do 5 let příliš neshodli, každý z respondentů v uvedl, že se ho týká jiný problém. Jeden z respondentů uvedl, že jeho největším problémem bývá nedostatek informací v situaci, kdy vyhledává nějaké specifické téma. Další z respondentů se vyjádřil, že jeho nejčastějším problémem je nepřesnost informací. Bohužel nenapsal, kde se s nepřesnými informacemi setkává. Jiný respondent uvedl, že jeho největším problémem během vyhledávání informací je čas. Domnívám se, že tím myslel buď časovou náročnost svého povolání, nebo časovou náročnost samotného vyhledávání. Poslední respondent uvedl, že žádné problémy při vyhledávání nemá.

Největším problémem, který tato skupina respondentů s délkou praxe mezi 5 a 10 lety je nesrozumitelnost a špatné zpracování některých informací, nedůvěryhodnost zdroje nebo jejich zastaralost. Jako nejčastější problém to označilo 6 respondentů (66 %). Jako neaktuální byly jedním z respondentů informace na internetu. Dalšími problémy, se kterými se respondenti potýkají je nedostatek informací k danému tématu (1 respondent; 11 %), stejně tak jako jejich přebytek (2 respondenti; 22 %). Posledním

problémem, se kterým se tato skupina respondentů setkává je nedostatek času, 1 respondent (11 %).

Dva z respondentů (50 %) z kategorie s délkou praxe mezi 11 a 20 lety uvedla, že jejich největším problémem při vyhledávání informací je jazyková bariéra, která jim brání využít cizojazyčné zdroje. Jeden z respondentů (25 %) uvedl, že žádné problémy během vyhledávání informací nemá. Poslední respondent (25 %) uvedl, že mívá problém s informačním přesycením.

Téměř polovina respondentů z kategorie s délkou praxe 21-30 let, 5 (45,5 %), považuje za největší problém při vyhledávání informací čas. Podle respondentů je kvalitní vyhledávání časově náročné. Příp. se respondenti vyjádřili, že jsou vytížení, a mají problém najít si čas na vyhledávání informací, které potřebují. Dalším několikrát zmíněným problémem byla kvalita, nedůvěryhodnost nebo zastaralost informací, 2 (18 %). Dva respondenti (18 %) odpověděli, že problémy nemají, nebo si jich nejsou vědomi. Další respondent (9 %) uvedl, že jeho problémem je nedostatek informací na internetu a špatně dostupná odborná literatura. Jeden z respondentů dokonce zmínil, že jeho problémem při uspokojování informační potřeby jsou reklamy (9 %).

Všichni respondenti z kategorie s délkou praxe nad 30 let uvedli, že při vyhledávání nemají problémy, nebo nejsou výrazné a nemají potřebu je popisovat.

	-5	%	6-10	%	11-20	%	21-30	%	30+	%
Kvalita informací	1	25	6	66	1	20	2	18		
Nedostatek informací	1	25	1	11			1	9		
Čas	1	25	1	11			5	45,5		
Nic, neví	1	25			1	20	2	18	2	100
Informační přetížení			2	22	1	20				
Jazyková bariéra					2	40				
Reklamy							1	9		
Celkem odpovědí	4	100	10	100	5	100	11	100	2	100

Tabulka 16 Jaké jsou nejčastější problémy, na které narazíte během uspokojování svých informačních potřeb? Rozdíly dle délky praxe

5.4.6 Shrnutí rozdílů v informačním chování učitelů různých věkových kategorií

Z dotazníkového šetření vyplývá, že na pocit informační potřeby nemá věk respondenta, nebo délka jeho praxe vliv. Na informační chování má věk výraznější vliv. Napříč věkovými kategoriemi cítí respondenti informační potřebu alespoň několikrát týdně. Nejčastěji ovšem vyhledávají respondenti v kategorii s délkou praxe mezi 21 a 30 lety a respondenti v kategorii s praxí delší než 30 let.

Jednoznačně nejoblíbenějším zdrojem informací je internet, který využívají všichni respondenti. Délka praxe v tomto případě nehraje žádnou roli. Odbornou literaturu využívá většina respondentů z téměř všech věkových skupin. Nejčastěji je využívána respondenty ve skupině s 30 a více lety praxe. Naopak nejméně ji využívá skupina s délkou praxe 11-20 let. Dalším oblíbeným způsobem, jak získat další informace je zúčastnit se odborného školení. Největší zkušenost se školeními má skupina s praxí v délce 21-30 let.

Pro všechny věkové kategorie s praxí do 30 let je hlavním motivací k vyhledávání nových informací práce. Většinou kvůli doplnění znalostí, nebo k přípravě materiálů k výuce. Pouze pro kategorii s praxí delší než 30 let je důležitější osobní rovina. Respondenti z této skupiny se vyjádřili, že se snaží udržet si přehled. V ostatních kategoriích je vyhledávání informací pro osobní potřebu spíše raritou.

Většina respondentů napříč všemi věkovými skupinami se vyjádřila, že využívá nějaký logický způsob vyhledávání. Bohužel minimum respondentů uvedlo, o jaký konkrétní postup se jedná (přestože to v zadání bylo zmíněno), tudíž nelze přesně vyhodnotit jaký postup je nejčastěji využíváný.

Nejvíce si informace ověřují ve více zdrojích respondenti s praxí pod 5 let a nad 30 let.

Cizojazyčné zdroje nejvíce využívá kategorie respondentů s délkou praxe 5-10 let, kdy nárazově využívá cizojazyčné zdroje 60 % respondentů. Naopak nejméně využívá cizojazyčné zdroje skupina respondentů s praxí v délce 21-30 let. Jazykovou bariéru přiznalo i několik respondentů z kategorie 10-20 let.

Ve všech věkových kategoriích je nejčastějším způsobem ověření pravdivosti informací porovnání si více zdrojů.

Jedním z nejčastějších problémů při vyhledávání, který respondenti zmiňovali byl čas. Nejčastěji ho zmiňovali respondenti z kategorie s délkou praxe 21-30 let. Naopak nejméně problémů zmínili respondenti v kategorii s délkou praxe více než 30 let. V kategorii s délkou praxe 21-30 let několik respondentů silnou jazykovou bariéru. S kvalitou informačních zdrojů (převážně informací z internetu) byli nejméně spokojeni respondenti z kategorie s délkou praxe 5-10 let.

Můj předpoklad, že starší generace bude využívat cizojazyčné zdroje méně, se příliš nepotvrdil. O cizojazyčné zdroje je mezi respondenty celkově malý zájem, pouze v kategorii respondentů s praxí v délce 21-30 let, někteří respondenti přiznali jazykovou bariéru.

6 Komparace výzkumu se zahraničními výzkumy s podobným zaměřením

Vzhledem k faktu, že téma informačních potřeb učitelů není příliš časté, nebylo snadné najít studie, které by se alespoň částečně překrývaly s tématem této bakalářské práce. Nakonec jsem našla dvě práce, které mohu alespoň z části porovnat s mnou provedeným výzkumem.

První z těchto studií proběhla ve Španělsku v roce 2013, s cílem zjistit, jak vnímají španělští středoškolští učitelé svoji informační gramotnost, a zároveň tyto jejich domněnky potvrdit. Dotazníkové šetření zahrnovalo celé Španělsko a nebylo omezeno žádnými podmínkami, tudíž se autorům podařilo nasbírat velké množství odpovědí – téměř 2700.

Dotazník obsahoval 55 otázek ve dvou kategoriích. V první kategorii bylo 13 popisných otázek a 32 otázek zaměřených na to, jak respondenti vnímají svoji informační gramotnost. Druhá část se týkala otázek, které byly zaměřeny na konkrétní situace.

Výsledky tohoto šetření byly vyhodnoceny desetičlennou komisí složenou ze středoškolských učitelů a vyučujících pedagogiky z různých španělských univerzit.

Mezi respondenty bylo téměř rovnoměrné zastoupení věkových kategorií v rozmezí 31-60 let, respondentů mladších než 30 let a starších než 60 let se šetření vyskytuje minimum. Většina respondentů (74 %) má praxi ve školství delší než 10 let. Zastoupení mužů a žen je zde téměř vyrovnané. Většina respondentů (85 %) je zaměstnána ve veřejných školách.

Z šetření vyplynulo, že španělští středoškolští učitelé si jsou dobře vědomi svých informačních potřeb, a myslí si, že jsou schopni je uspokojit – jsou schopni najít informace (spojené s profesí) na internetu a zhodnotit je. Autoři výzkumu uvádějí, že téměř 88 % respondentů je takto informačně gramotných.

V oblasti lokalizace informací (zahrnuje komparaci informací v různých zdrojích, využití různých typů zdrojů, a citovanost a autor získaných informací) jsou španělští

respondenti také velmi uvědomějí. Přes 80 % respondentů využívá více zdrojů a porovnává je. O citovanost a autora se zajímá přes 60 % respondentů.

Hodnocení informací (téma zahrnuje rozlišení důležité a nedůležité e-mailové korespondence, rozlišení relevantních a nerelevantních informací, a využívání digitálních a analogových informačních zdrojů) je španělskými středoškolskými učiteli vnímáno jako méně důležité a považují se zde jako méně kompetentní (pouze 64 % respondentů si zde připadá dostatečně kompetentní). Z této kategorie respondenti vnímají nejlépe svoji schopnost zhodnotit, zda jsou jimi nalezené informace relevantní (89 %). Digitální informační zdroje preferuje přes 52 % respondentů.

V oblasti vnímání svých schopností a třídění informací nebyly výsledky španělského výzkumu příliš pozitivní. Španělští středoškolští učitelé se tříděním informací a korespondence příliš nezabývají, tuto problematiku řeší přibližně 32 %. V oblasti zpracování informací nalezených na internetu uvedlo 73 % respondentů, že jsou schopni nalezené informace přepracovat do vlastních materiálů.

Celkově z tohoto výzkumu vyšli španělští středoškolští učitelé jako informačně gramotní. Téměř 60 % z nich se v dotazníku vyjádřilo, že si připadají informačně gramotní. Podle indikátorů, které zvolili autoři výzkumu, je informačně gramotných téměř 70 % respondentů. (Gisbert-Cervera, Álvarez, 2015)

Tento výzkum je pojatý kompletně jiným způsobem oproti mému výzkumu, přestože se částečně prolínají jejich témata a cíle. Největšími rozdíly jsou: množství respondentů a způsob dotazování se respondentů.

V tomto výzkumu se autoři snažili zjistit, jak se sami respondenti vnímají v oblasti informační gramotnosti. Já jsem naopak zvolila možnost zeptat se respondentů, jak se se svými informačními potřebami vypořádávají.

Dále se tento výzkum zaměřoval na vyhledávání informací v souvislosti s pracovními povinnostmi. V mém případě jsem nechala respondentům prostor vyjádřit se ke svým osobním i profesním informačním potřebám.

Stejně jako v tomto výzkumu se i v mém se ukázalo, že respondenti preferují informační zdroje z internetu, které porovnají s dalšími zdroji. Dále se v obou výzkumech respondenti uvedli, že se příliš nezajímají o autory nalezených zdrojů nebo jejich citovanosti (60 % ve Španělsku, 18 % v ČR).

Druhá studie, kterou porovnávám proběhla v Utahu (USA) na středních školách, které mají více než 1300 studentů. Cílem studie bylo vysvětlit kontext, jak učitelé organizují svoje informace, a zajistit podklady pro budoucí výzkum, který napomůže k lepšímu porozumění, jak se učitelé orientují v oblasti informací. Autoři vypovídali 5 respondentů, 3 ženy a 2 muže, s délkou praxe od 2 do 16 let a různým zaměřením.

Autoři výzkumu se snažili o porozumění otázkám:

- 1) Jaké jsou praktiky osobního managementu informací mezi učiteli?
- 2) Jaké vnímají následky/výsledky tohoto jednání v učení?
- 3) Jaké benefity mohou praktiky osobního managementu informací na učení?

Podle autorů jsou učitelé při vyhledávání informací flexibilní, mají velký přehled v oblasti technologií, a velkou komfortní zónu, ale úroveň technického zařízení na různých pracovištích kolísá. Dále se snaží aplikovat různé přístupy k vyhledávání a využívat různé informační zdroje. Jejich názory, zda využívání online informačních zdrojů je časově náročné, nebo naopak čas šetří, jsou různé.

Dle tohoto výzkumu učitelé využívají informační technologie k vyhledávání profesních informací, ale využívají je i doma pro vlastní potřeby. Ovšem pouze malá část z nich se naučila vyhledávat informace ve škole nebo na kurzu. Většina se tedy musela naučit vyhledávat informace samostudiem.

Podle autorů si učitelé cení digitálních knihoven, které bývají důvěryhodné, snadno přístupné a využitelné, ale často o nich neví. Zároveň jsou velmi strategičtí při vyhledávání informací, mají určený cíl, ke kterému směřují, případně jsou vybíraví. Podle autorů vyhledávají učitelé informace často, někdy i několikrát denně, a bývají zahlceni velkým množstvím informací.

Autoři jako metodu výzkumu zvolili rozhovory, které prováděli před nebo po vyučování, případně během příprav respondentů. Z rozhovorů vznikly audio nahrávky, jejich průměrná délka byla 30 minut, a zahrnovaly celý rozhovor.

Respondentům byly položeny tyto otázky:

- 1) Jaké informace využíváte na svém pracovišti?
- 2) Z jakého zdroje máte tyto informace?
- 3) Jak se k vám tyto informace dostaly? / Jak jste tyto informace získal/a?
- 4) Jak organizujete informace, které se týkají vaší profese?
- 5) Jak často mažete/zbavujete se informací/materiálů?
- 6) Jak často si zálohujete informace/materiály v elektronické podobě? Kdo je zálohuje?
- 7) Kde obvykle hledáte informace (během pracovní doby)?
- 8) Jaké možnosti pro získávání a organizování byste si přál/a aby bylo dostupné na vašem pracovišti?
- 9) Můžete stručně popsat, jak to ovlivňuje vaši práci učitele?
- 10) Můžete popsat, jak to ovlivňuje vaši potřebu informací pro výuku?
- 11) Kde obvykle hledáte informace pro výuku?
- 12) Jaké druhy elektronických dokumentů vyhledáváte a využíváte ve výuce?
- 13) Když vyhledáváte informace na internetu, co vás přiměje uložit si zdroj pro další použití?
- 14) Co vás přiměje zdroj nevyužít?

Z výzkumu vyplynulo, že respondenti získávají informace z digitálních i fyzických dokumentů, které si organizují dle vlastních preferencí a účelu – abecedně (např. soupisy studentů, učebnice, knihy), podle tématu (např. plány výuky) atd. Případně některé informační zdroje (knihy) „zdedili“ od kolegů. Mezi respondenty oblíbené možnosti ukládání elektronických dokumentů patří ukládání dokumentu do počítače, tisk, nebo ukládání odkazů. Nejčastěji ukládanými materiály mezi respondenty jsou učebnice, knihy, materiály z konferencí a plány týkající se výuky. Všichni respondenti během ukládání nalezených informací dbají na to, aby bylo možné tyto informace znovu využít.

Úroveň vybavení na pracovištích respondentů se liší. Všichni respondenti mají k dispozici vlastní stůl, kancelářské potřeby, knihy, počítač a úložné prostory. Většina respondentů měla tento prostor umístěný ve třídě, kde vyučují.

Všichni respondenti, kteří se účastnili tohoto výzkumu se shodli, že nevyužívají digitální knihovny, většinou z důvodu velkého množství nerelevantních informací. Respondenti se také shodli, že vyhledávání informací je časově náročné a drahé. Podle výzkumu jsou respondenti limitováni školou, a mají určený čas, který mohou věnovat vyhledávání informací.

Zálohování materiálů respondenti příliš neřeší, spoléhají na funkčnost školních serverů a jejich administrátorů. Většinou také nalezené informace nevymazávají a nevyhazují, spíše je předají kolegům pro další využití.

Autoři výzkumu uvádějí, že hlavním problémem respondentů je nedostatek času, který mohou věnovat vyhledávání informací. Z textu vyplývá, že nemají čas ani na návštěvu školní knihovny.

V závěru výzkumu autoři zdůrazňují, že výsledky se nedají generalizovat z důvodu malého vzorku respondentů. Těch se výzkumu zúčastnilo pět. (Diekema, Olsen, 2011)

Tento výzkum se na problematiku využívání informací středoškolskými učiteli zaměřuje z jiného pohledu. V tomto výzkumu se autoři zaměřili spíše na uchovávání nalezených informací a jejich opětovné využití.

Oproti autorům tohoto výzkumu se mi nepotvrdilo, že by respondenti měli velké znalosti v oblasti informačních technologií. S výjimkou jednoho respondenta, který se zajímá o tvorbu webu, se nikdo o technologiích nezmínil. Naopak se mohu shodnout s vyjádřením, že respondenti nevyužívají digitální knihovny, nikdo z respondentů v mém výzkumu je nezmínil.

Stejně jako respondenti v tomto výzkumu, tak i respondenti v mém výzkumu se vyjádřili, že informace vyhledávají velmi často, občas jimi bývají zahlcení, často kombinují fyzické a digitální zdroje informací, a je pro ně náročné najít si na vyhledávání čas, příp. vyhledávání informací považují za časově náročné.

V oblasti ukládání a zálohování informací, která je důležitou součástí tohoto výzkumu, nemohu výsledky výzkumů porovnat, protože jsem se touto problematikou nezabývala.

7 Závěr

Tato práce je nastíněním, jak se středoškolští učitelé vypořádávají se svými informačními potřebami. Vzhledem k malému rozsahu výzkumu a nepříliš velké návratnosti dotazníku se výsledky nedají zobecnit. Výzkum nereflektuje věkové složení, četnost pohlaví, poměr všeobecných a odborných předmětů, nebo všechny typy středních škol a oborů. Pro lépe vypovídající výzkum na toto téma by bylo nutné rozšířit otázky, a výzkum provádět na celém území České republiky.

Nejčastějším podnětem pro vyhledávání informací je pro středoškolské učitele jejich zaměstnání, a to téměř každý den. Nejčastěji se tyto potřeby snaží uspokojit vyhledáváním informací na internetu, převážně s využitím Google vyhledávače, a následně porovnáním s odbornou literaturou, nebo znalostmi ze školení. Veškeré zdroje jsou preferované v českém jazyce, cizojazyčné zdroje informací nejsou příliš oblíbené.

Nejčastějším problémem je kvalita informací, v některých případech i jazyková bariéra, čas, informační přetížení nebo naopak nedostatek informací. Někteří respondenti si problémy nepřipouští, případně si je neuvědomují, nebo je nechtějí sdělit. Relevance informací je často posuzována pouze vlastním úsudkem, případně komparací s jinými informačními zdroji.

Respondenti neradi sdělují konkrétní informace, které by je vzdáleně mohly identifikovat. Někteří respondenti z tohoto důvodu využili možnosti neodpovědět na otázky, které byly směřované na jejich působiště. Případně odpověděli velmi vágně. Obdobná situace se týká otázek na konkrétní zdroje, které respondenti využívají. V případě přímé otázky na toto téma, respondentka se snažila odpovědi vyhnout.

V odpovědích dotazníku jsem si povšimla jednoho jevu. V případě otevřených otázek a otázek, které obsahovaly dovětek, se respondenti vyjadřovali velmi stručně a občas se

jejich odpověď lehce odchylovala od otázky nebo na ni přímo neodpovídala. Vzhledem k délce vyplňování dotazníku (podle dat ze Survio.com většina respondentů vyplnila dotazník do 10 minut) se nabízí otázka, zda respondenti odpovídali stručně z důvodu časové tísně nebo protože nechtěli vypisovat obsáhlé odpovědi.

Na závěr bych ráda zdůraznila, že vzhledem k charakteru a rozsahu práce není možné ji považovat za komplexní výzkum. Mohla by ovšem být využita jako nástin pro obsáhlejší výzkum v této málo zkoumané oblasti, který by mohl přinést relevantní výsledky.

8 Použitá literatura

BATES, Marcia. *Information Behavior* [online]. Los Angeles, 2010 [cit. 2018-01-08].

Dostupné z: <https://pages.gseis.ucla.edu/faculty/bates/articles/information-behavior.html>. University of California.

BAWDEN, David a Lyn ROBINSON. *Úvod do informační vědy*. 1. vydání. Doubravník: Flow, 2017. 451 stran. ISBN 978-80-88123-10-1.

CASE, Donald Owen. *Looking for information: a survey of research on information seeking, needs, and behavior*. 2nd ed. London: Elsevier, 2007. Library and information science. ISBN 9780123694300. Dostupné také z:

<http://www.loc.gov/catdir/enhancements/fy0702/2006050838-d.html>

ČERNÝ, Michal, Dagmar CHYTKOVÁ, Pavlína MAZÁČOVÁ a Gabriela ŠIMKOVÁ. *Informační vzdělávání pro učitele*. Brno: Flow, 2015. ISBN 978-80-88123-07-1

Didaktika. *Slovník cizích slov*. [online]. © 2005-2019 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z:

https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=didaktika&typ_hledani=prefix

DIEKEMA, Anne a Whitney OLSEN. Personal Information Management Practices of Teachers[online]. *Proceedings of the American Society for Information Science and Technology*. 2011, vol. 48, iss. 1, [cit. 2019-04-28]. Dostupné z:

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/meet.2011.14504801189>.

Enkulturační. *Slovník cizích slov*. [online]. © 2005-2019 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z:

<https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/enkultura>

GISBERT-CERVERA, Mercè a Juan-francisco ÁLVAREZ. Information Literacy Grade of Secondary School Teachers in Spain - Beliefs and Self-Perceptions. *Comunicar* [online]. 2015, 23(45), 187-194 [cit. 2019-04-28]. DOI: 10.3916/C45-2015-20. ISSN 1988-3293.

Dostupné z:

<http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=bed7314f-7b3b-4ca4-a5d4-f9636eb8265f%40sessionmgr104>

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-26202196.

HOUDEK, Aleš. Způsoby hodnocení relevance vyhledaných dokumentů ve vyhledávacích strojích. *Ikaros* [online]. 2000, ročník 4, číslo 1 [cit. 2019-04-27]. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/11071>

Informační a komunikační bariéry. *Wikisofia* [online]. [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: https://wikisofia.cz/wiki/Informa%C4%8Dn%C3%AD_a_komunika%C4%8Dn%C3%A4Dch_bari%C3%A9ry

Informační bariéra. *Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy* [online]. Praha: ExLibris, NK ČR, ©2012 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: <http://aleph.nkp.cz/publ/ktd/00000/04/000000460.htm>

KOHNŮVÁ, Jana. *Další vzdělávání učitelů a jejich profesní rozvoj*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2004. 181 s. ISBN 80-7290-148-6.

KOHOUT, Karel. *Základy obecné pedagogiky*. Vyd. 2. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2007. 152 s. ISBN 978-80-86723-38-9.

KOŤA, Jaroslav. Učitelství jako povolání In. Alena VALIŠOVÁ, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. 456 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-3357-9.

MIKULÁŠTÍK, Milan. *Komunikační dovednosti v praxi*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2010. 325 s. Manažer. Komunikace. ISBN 978-80-247-2339-6.

PAPÍK, Richard. Rešeršní strategie a rešeršní služby. *Duha: Informace o knihách a knihovnách z Moravy* [online]. 2013, 27(4) [cit. 2019-04-27]. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <http://duha.mzk.cz/clanky/resersni-strategie-resersni-sluzby-i>

PAPÍK, Richard. *Rešeršní strategie a informační systémy pro vědu a výzkum* [online]. Praha, 2001 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: <https://sites.ff.cuni.cz/uisk/wp-content/uploads/sites/62/2016/01/Re%C5%A1er%C5%A1n%C3%AD-strategie-a-informa%C4%8Dn%C3%AD-syst%C3%A9my-pro-v%C4%Bdu-a>

[v%C3%BDzkum_Pap%C3%ADk.pdf](#). Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze.

POTÁČEK, Jiří. Informační vzdělávání pedagogů In. *INFORUM 2009: 15. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích, Praha 27.-29. května 2009* [online]. Praha: Albertina icome Praha, 2009. Dostupný z: <https://www.inforum.cz/archiv/inforum2009/sbornik/>. ISSN 1801-2213.

PŘÍBRAMSKÁ, Ivana. *Úvod do informačního chování* [online]. Praha, 2008 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: https://sites.ff.cuni.cz/uisk/wp-content/uploads/sites/62/2016/01/%C3%9Avod-do-informa%C4%8Dn%C3%ADho-chov%C3%A1n%C3%AD_P%C5%99%C3%ADbramsk%C3%A1.pdf. Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze.

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia. *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007, 2007 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/file/159>

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3006-6

Relevance. *Slovník cizích slov*. [online]. © 2005-2019 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=relevance&typ_hledani=prefix

SPILKOVÁ, Vladimíra. *Současné proměny vzdělávání učitelů*. Brno: Paido, 2004. ISBN 80--7315-081-6

Střední odborná učiliště. *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. Praha: NÚV - Národní ústav pro vzdělávání, 2019 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/stredni-odborna-uciliste>

Střední odborné školy. *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. Praha: NÚV - Národní ústav pro vzdělávání, 2019 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/stredni-odborne-skoly-sos>

Střední vzdělávání. *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. Praha: NÚV - Národní ústav pro vzdělávání, 2019 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/stredni-vzdelavani>

ŠVEC, Vlastimil. *Pedagogické znalosti učitele: teorie a praxe*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005. 136 s. Řízení školy. ISBN 80-7357-072-6.

VAŠUTOVÁ, Jaroslava. *Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu*. Brno: Paido, 2004. 190 s. ISBN 80-7315-082-4.

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). [cit. 2019-04-27].

Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. [cit. 2019-04-27].

9 Seznam grafů, tabulek a obrázků

9.1 Obrázky

Obrázek 1 Diagram Winneho a Butlera upravený V. Švecem	20
--	----

9.2 Grafy

Graf 1 Jaký typ tříd nejčastěji vyučujete?	25
Graf 2 Jaká je délka vaší pedagogické praxe?	28
Graf 3 Jak často vyhledáváte nové informace?	30
Graf 4 Hledáte informace ve více zdrojích?	34
Graf 5 Používáte cizojazyčné zdroje informací?	35
Graf 6 Kde nejčastěji vyhledáváte nové informace?	36
Graf 7 Využíváte kromě internetu i jiné informační zdroje?	38

9.3 Tabulky

Tabulka 1 Na jaké škole vyučujete?	26
Tabulka 2 Jaké předměty vyučujete?	27
Tabulka 3 Jaké jsou vaše nejčastější důvody k vyhledávání informací?	31
Tabulka 4 Vyhledáváte informace náhodně, nebo se snažíte o logický postup?	33
Tabulka 5 Porovnání otázek týkajících se využívání různých informačních zdrojů	39
Tabulka 6 Jak posuzujete relevanci nově nalezených informací?	40
Tabulka 7 Jaké jsou nejčastější problémy, na které narazíte během uspokojování svých informačních potřeb?	41
Tabulka 8 Jak často vyhledáváte nové informace? Rozdíly dle délky praxe	44
Tabulka 9 Jaké jsou vaše nejčastější důvody k vyhledávání informací? Rozdíly dle délky praxe	45
Tabulka 10 Vyhledáváte informace náhodně, nebo se snažíte o logický postup? Rozdíly dle délky praxe	47
Tabulka 11 Hledáte informace ve více zdrojích? Rozdíly dle délky praxe	48
Tabulka 12 Používáte cizojazyčné zdroje informací? Rozdíly dle délky praxe	49
Tabulka 13 Kde nejčastěji vyhledáváte nové informace? Rozdíly dle délky praxe	50
Tabulka 14 Využíváte kromě internetu i jiné informační zdroje? Rozdíly dle délky praxe	51
Tabulka 15 Jak posuzujete relevanci nově nalezených informací? Rozdíly dle délky praxe	53
Tabulka 16 Jaké jsou nejčastější problémy, na které narazíte během uspokojování svých informačních potřeb? Rozdíly dle délky praxe	55

10 Přílohy

10.1 Dotazník

1. Jak často vyhledáváte nové informace?*

Vyberte jednu odpověď

☐ vůbec

☐ několikrát do roka (max. 20x)

☐ několikrát do měsíce

☐ několikrát do týdne

☐ každý den, nebo téměř každý den

☐ Jiná...

2. Jaké jsou Vaše nejčastější důvody k vyhledávání nových informací?*

Napište odpověď

999

3. Vyhledáváte informace náhodně, nebo se snažíte o logický postup?*

Prosim, stručně popište postup vyhledávání. Logickým postupem se myslí např. strategie rostoucí perly

Napište odpověď

999

4. Kde nejčastěji vyhledáváte nové informace?*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

☐ na internetu

☐ v odborné literatuře

☐ od odborníků

☐ na školeních

☐ Jiná...

→]

1

2

3

4

5

5. Hledáte informace ve více zdrojích?*

Vyberte jednu odpověď

ne, pouze v jednom

občas využiji více zdrojů

ano, pokaždé využívám více zdrojů

Jiná...

+

6. Jak posuzujete relevanci nově nalezených informací?*

Popište, prosím, jak posuzujete zda jsou informace pravdivé

Napište odpověď

999

→]

1

1. stránka

2

3

4

5

7. Používáte cizojazyčné zdroje informací?*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

ano, nebo většinou ano

občas

několikrát jsem to zkusil/a

ne, ani jsem to nezkusil/a

Jiná...

+

→]

1

2

3

4

5

8. Jaké jsou nejčastější problémy, na které narážíte během uspokojování svých informačních potřeb?*

Prosím, napište důvody, které vám nejčastěji znesnadňují vyhledávání informací.

Napište odpověď

999

+

9. Využíváte kromě internetu i jiné informační zdroje?*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

ne, vystačím si s internetem

ano, využívám odbornou literaturu

ano, konzultuji to s odborníkem

ano, chodím na školení

Jiná...

→

1

2

3

+

→

+

10. Na jaké škole vyučujete?*

Prosím, napište název, nebo zkratku názvu školy

Napište odpověď

500

+

11. Jaký typ tříd nejčastěji vyučujete?*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

učiliště

střední škola, střední odborná škola

→

1

2

3

+

→

+

11. Jaký typ tříd nejčastěji vyučujete?*

Vyberte jednu nebo více odpovědí

učiliště

střední škola, střední odborná škola

gymnázium

vyšší odborná škola

Jiná...

+

12. Jaké předměty vyučujete?

Prosím, vypište předměty které vyučujete

Napište odpověď

500

10.2 Rozhovory

10.2.1 Respondentka A

V: Jak často vyhledáváte nové informace?

A: Co přesně se tím myslí?

V: Jak často si potřebujete něco dohledat.

A: Asi každý den.

V: Jaký je váš nejčastější důvod pro to vyhledávání? Jsou to spíše osobní nebo profesní důvody?

A: Obojí, asi je to stejně.

V: A obojí vyhledáváte stejně často? Nebo ty profesní častěji?

A: Možná profesní častěji.

V: Máte svůj postup pro vyhledávání? Můžete mi ho nastínit?

A: Zapnu počítač... Nebo to myslíte jinak?

V: Když máte téma, tak jak ho vyhledáte. Jestli se třeba nejdříve podíváte do encyklopedie.

A: Nejdřív je počítač.

V: Na Google třeba, uděláte nějaký nástřel, a pak třeba pokračujete i k odborné literatuře? Nebo jenom pořád „googlujete“.

A: Třeba když si to dohledám tak to možná otevřu (literaturu).

V: A postupujete třeba nějak logicky? Když vám to vyhodí nějaký podobný termín...

A: Nepostupuju.

V: Nejčastěji tedy vyhledáváte na internetu?

A: Na internetu.

V: A nějaké jiné zdroje informací využíváte? Tu literaturu, nějaká školení?

A: Ano, chodím na školení a literaturu. Tu asi...

V: Vyhledáváte ve více zdrojích? Když už něco vyhledáváte, kontrolujete si to?

A: Určitě.

V: Kolik tak zdrojů třeba máte obvykle? Dva, tři, více.

A: Tak tři a více.

V: Jak posuzujete relevanci informací? Jestli jsou vhodné?

A: Podle vlastního úsudku.

V: Využíváte i cizojazyčné zdroje?

A: Využívám.

V: Máte nějaké vytipované? Někaké konkrétní?

A: Teď nevím, jak to myslíte.

V: Jestli máte třeba nějaký zdroj, do kterého jdete častěji.

A: Jdu.

V: Můžu se zeptat k čemu konkrétně je?

A: Do němčiny.

V: A jak často ty cizojazyčné zdroje využíváte?

A: Určitě každý týden.

V: Když vyhledáváte nové informace, tak na jaké problémy třeba narážíte nejčastěji v tom vyhledávání? Třeba že se vám to nedaří najít, nebo třeba narazíte na něco co se toho (tématu) týká jen okrajově?

A: Já bych řekla že na žádné. Že co chci to si najdu.

V: Ne? Vždycky zvládnete najít co potřebujete?

A: Já tak dlouho „googlím“ a hledám až to najdu.

V: A nemáte někdy pocit, že byste těch informací našla málo? Nebo naopak až moc?

A: Že jich je hodně to ano. Ale málo ne.

V: A jak často třeba využíváte ty jiné informační zdroje kromě internetu?

A: To myslíte ta školení? Literaturu...

V: No, třeba.

A: Třeba teď jsem chodila na školení každý měsíc. Někdy dokonce i dvakrát týdně.

V: To jste měla hodně školení. Spousta nových informací...

A: No, proto nestíhám hodně věcí, ještě nemám hotovo.

V: Máte pocit, že vám ta školení dají více než to, co si „vygooglíte“?

A: Jak v čem. Někdy jo, někdy ne. Pokud se jedná o školení zaměřené na dovednosti, tak samozřejmě je školení důležitější. Když hledám informace, tak to až takový pocit nemám.

10.2.2 Respondentka B

V: Jak často vyhledáváte nějaké nové informace, nebo si něco dohledáváte?

B: To jsou otázky na tělo, už to začíná. V podstatě obden. A týká se to osobního života, nebo jenom profesního?

V: Jak osobního, tak profesního. V tuhle chvíli to nehraje roli. Jaké jsou prostě vaše informační potřeby.

B: Možná v tom případě denně. Jestli to chceš rozdělovat, tak profesně opravdu obden. Každý den se k tomu počítači nedostanu. Ale informace k tomu běžnému životu asi denně.

V: Dobře.

V: Jaký je váš asi nejčastější důvod k tomu, abyste si něco vyhledávala? Je to spíš osobní nebo profesní?

B: Tak... Obojí. U mě je to obojí. Takže osobní, třeba dohledávám, nevím, návštěvy divadel, akce kulturní. Pro sebe i maminku, která nemá přístup k internetu. A profesně... jsi se ptala na důvod?

V: Klidně i ten důvod, ať mám do té práce co dát.

B: No a profesně... ještě mi zopakuj tu otázku.

V: Jaké jsou vaše nejčastější důvody k vyhledávání nebo dohledávání nějakých informací?

B: No jako nějaké novinky, nebo nějaké jiné metody výuky, nové knížky. Opravdu tak jako posouvat se jakoby dál. Když to řeknu, tak s vámi jsme něco četli, a teď se zas objevilo něco dalšího. Tak jako si načíst ty autory, nastudovat.

V: V podstatě jako seberozvoj?

B: Posun. No, seberozvoj. Posun, profesní. V souvislosti s tím jako vývojem v té oblasti, třeba té kulturní. Objeví se noví autoři, nová fakta, a tak.

V: Jakým způsobem se snažíte vyhledávat? Máte svůj vlastní nějak logický postup, nebo spíš vyhledáváte náhodně?

B: Tak asi náhodně. Určitě náhodně. Když vyhledávám ty osobní věci, tak koukám na ty konkrétní stránky. Na osobní věci čili divadlo, knihovny, tady hradecké, ty stránky

těch kulturních míst. A jinak jako profesně asi náhodně. Anebo slyším od kolegů, od známých, že toto je dobrá stránka.

B: Třeba kolegyně X (*jméno konkrétní kolegyně – anonymizováno*), jak hodně pracuje s tím, v té fyzice, matematice, tak ta mi řekne toto je dobré. Ale jinak je to asi náhodně.

V: A když vyhledáváte, tak máte nějaký zajištěnější postup? Jako třeba když hledáte to divadlo, tak jdete rovnou na stránky divadla, a tam si vyberete?

B: Ano, ano. Když hledám jako ty osobní věci, tak skutečně mám zajištěný postup. Že prostě na začátku teda, když je začátek měsíce, teď už konec, konec května začátek června, tak já automaticky musím jet akce pro veřejnost na ten další měsíc. I k tomu datu.

V: A po té profesní stránce, máte taky nějaký zajištěný rituál, jak něco najít?

B: Ne. Nebo možná mám zajištěný rituál. To souvisí s tím, že mám od Vánoc nový mobil a přístupová data, takže večer v posteli, místo čtení novin, v podstatě hledám informace, které mě napadnou. Ale zase tedy principem náhody, jako na počítači, ale na mobilu.

V: A nejčastěji vyhledáváte kde? Na internetu, nebo třeba v literatuře?

B: Nejčastěji... U mě je to všehochuť. Takže opravdu internet, a dál.

V: Takže to prostřídáte?

B: Prostřídám. Protože tím, jak učím tu literaturu, tak vlastně musím přečíst tu knížku, ze které bych vybrala tu ukázkou. Takže i literaturu, a i jak teď asi dva roky učím i ekologii, tak třeba i ekologické časopisy, nebo takové ty výukové materiály. Takže já to mám tak půl na půl.

V: Dobře.

V: Když vyhledáváte kombinujete více zdrojů, nebo vám stačí jen jeden?

B: No, co se myslí tím zdroj. Když jdu na stránku divadla, tak je to stránka divadla. Tak to je jenom jeden.

V: Tak to máte jen jeden zdroj, ale v tomhle případě to ten asi nejvíc relevantní. A když vyhledáváte něco odborného?

B: Když to vyhledávám, tak rozhodně víc zdrojů.

V: Takže kombinujete zdroje.

B: Když se dozvídám, když to řeknu, nějakou stránku, když čtu článek na tu ekologii, nebo něco. Tak já vím, že si to pak dohledám na tom internetu. Takže prvotní informace je nějaký oficiální, teď je to všechno oficiální, časopis, a tam je nějaký odkaz, a já se na něj podívám.

V: Když si najdete nějaké informace, tak jak posuzujete jejich relevanci? To, jak jsou vhodné, nebo dostačující, odborné?

B: Když chodím na ty stránky jakoby oficiální, ty, které prostě už znám, jako ta divadla, tak už to neověřuju. Těm věřím. Když čerpám z ověřených materiálů, tak také neověřuju ten odkaz na tu stránku. A když se náhodně proklikám na nějaké stránky, tak v podstatě nějakým svým zdravým rozumem řeknu „ježiš, to je hloupost“ nebo „to je nedostačující zdroj“. V podstatě asi neznám metodiku, jak ověřovat.

V: Základ je takový, že když se vám nějaká informace líbí, nebo naopak nezdá, a chcete si ji ověřit, tak jestli se podíváte ještě na nějaký další zdroj.

B: Jistě, ano.

V: Využíváte i cizojazyčné zdroje?

B: Já ne. Nikdy.

V: Ne? Ani pro tu ekologii?

B: Hele, my jsme taková ta generace, která měla ruštinu. A katastrofa.

V: A v ruštině k tomu informace nejsou?

B: Já je nedohledávám, teda.

V: A u ostatního máte teda moc velkou jazykovou bariéru?

B: Ehm.

B: Klidně napiš věková kategorie „starší“.

V: Píšu jazyková bariéra, to zní líp.

B: Vlivem věkové kategorie, no.

V: Když něco vyhledáváte, tak jaký je váš nejčastější zádrhel nebo problém? Jestli na něco takového tedy narážíte, nebo jestli to všechno najdete na první pokus a nemáte žádný problém.

B: Jako... Asi zádrhele jsou. Když hledám něco konkrétního a nemůžu to dohledat. Ale příčinou... třeba jako kolikrát netrpělivost, časová nějaká. Že mám... že když máme tu hodinu, a abych se do toho jako ponořila, na tři, čtyři hodiny. Tak spíš asi jako čas u mě.

V: A nestává se vám třeba, že máte moc úzké téma, které chcete najít, a že toho najdete málo. Nebo naopak, že byste těch informací měla až moc, když už to hledáte, a máte ten čas? Že jste jako přehlčená?

B: No, no. To spíš než málo. Málo ne u mě. Jako čas, určitě čas, že se do toho nechci ponořit z nějakého časového důvodu, a pak ta přehlčenost, to spíš.

V: A když byste měla říct, které zdroje více využíváte. Jestli třeba $\frac{3}{4}$ internet, a pak ze $\frac{1}{4}$ odbornou literaturu. Nebo jestli ještě nějaké jiné zdroje. Nějaké školení, nebo konzultace s odborníkem. Využíváte něco takového?

B: Tak to jo. Určitě ty zdroje, já mám širokou škálu. Já bych neřekla že do $\frac{3}{4}$ jakoby počítač.

V: Tak kromě toho webu a odborné literatury používáte ještě něco dalšího?

B: Literatura, internet. Školení, určitě, opakovaně už asi desátý rok, právě na tu literaturu a didaktiku spíš. Pak ještě odborné exkurze, přímo v terénu. Ted' jsem byla

ve čtvrtek, pátek právě. A kdy nás vede odborník, takže to je z očí do očí, a píšeme si, ještě postaru, poznámky. Tohle to je získávání informací, od znalců. A pak právě komunikací s lidmi, s kolegy, anebo známými, kteří mají stejný ten zájem. Že se sejdu s kamarádkou někde, i na kolo, tak se bavíme třeba o knihách, a já pak to využiju jako vás, pro studenty. Takže odborníci, přímo jako v terénu, klasická školení pro učitelky, a pak třeba těmi hovory. Že já nejsem taková ta ukecaná ženská, my si fakt povíme to odborné.

V: Dobře. Když byste řekla, kolik těch školení třeba za ten rok projedete? Třeba jestli na jedno, na dvě.

B: Ne, ne.

V: Nebo jak často jsou ty školení?

B: To jsou vždycky cykly. Je to asi pětkrát do roka, takové cykly. To je na češtinu. A pak ještě jezdím jednou do roka na ekologii, takové setkávání, jako na víc dnů.

B: Takže tam třeba vůbec ne internet, ale to z očí do očí. Takové ty diskuze, odborné.

V: A třeba ty exkurze, nebo konzultace s odborníky, děláte to taky často? Dvakrát, třikrát do roka?

B: Dvakrát, třikrát do roka. Často ne. Ale je to hodně intenzivní. Oni nás pozvou na nějakou lokalitu, a pak deset hodin jdeme nějakým terénem a vypráví nám ten odborník. Takže intenzivní.

V: A to je už spíš na tu ekologii.

B: Na tu ekologii.